

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Předlužení manželů a jeho ekonomický a sociální dopad
Married Couples' Over-Indebtedness and its Economic and Social Impact

Student: Helena Jurečková

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.

Ostrava 2015

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví

Zadání bakalářské práce

Student: **Helena Jurečková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Téma: **Předlužení manželů a jeho ekonomický a sociální dopad**
Married Couples' Over-Indebtedness and its Economic and Social Impact

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Základní charakteristika insolvenčního řízení
 3. Příčiny a ekonomické dopady zadlužování a možnosti řešení
 4. Vyhodnocení řešení předlužení manželů v domácnosti
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční právo aneb Osobní bankroty začínají*. Brno: Rašínova vysoká škola, 2008. 298 s. ISBN 978-80-87001-10-3.
LANDA, Martin. *Ekonomika insolvenčního řízení*. Ostrava: KEY Publishing, 2009. 426 s. ISBN 978-80-7418-031-6.
RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: ASPI, 2008. 472 s. ISBN 978-80-7357-329-4.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 07.05.2015

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracovala samostatně. Přílohy č. 1-11, dané mi
k dispozici jsem samostatně doplnila.

V Ostravě 7. května 2015

Helena Jurečková

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Základní charakteristika insolvenčního řízení	7
2.1 Historie úpadkového práva	7
2.2 Vymezení základních pojmů insolvenčního zákona	10
2.3 Subjekty a účastníci insolvenčního řízení	14
2.4 Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení	16
2.5 Projednání úpadku a rozhodnutí o něm	18
2.6 Způsoby oddlužení	20
2.7 Způsoby vedení agendy	24
3. Příčiny a ekonomické dopady zadlužování a možnosti řešení.....	32
3.1 Příčiny zadlužení domácností	32
3.2 Ekonomické dopady zadlužení domácností	37
3.3 Možnosti řešení.....	38
4. Vyhodnocení řešení předlužení manželů v domácnosti.....	42
4.1 Návrh na podání oddlužení	42
4.2 Zahájení insolvenčního řízení	45
4.3 Příklad.....	45
4.4 Vyhodnocení efektivnosti řešení	49
5. Závěr	50
Seznam použité literatury	53
Seznam zkratk.....	55
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	

Přílohy

1. Úvod

V dnešní moderní době jsou na člověka kladeny neustále větší a větší nároky. Ať už se to týká materiálního zabezpečení, vzdělání či jeho osobní potřeby. Člověk neustále podléhá tlaku okolí, že potřebuje více peněžních prostředků, aby byl šťastný. Tyto získané prostředky poté vynakládá na věci, které mnohdy k zajištění životních potřeb nejsou důležité. Takové aspekty a mnohé další mnohdy nakonec vedou k odlivu peněžních prostředků. S odlivem peněžních prostředků odchází také pocit štěstí, dluhy ale zůstávají.

Bakalářská práce se skládá z pěti kapitol. První kapitola je úvod a je věnována seznámením s problematikou bakalářské práce. Uvádí zde důvody, které vedly zabývat se tématem insolvence. V dalších kapitolách je snahou bakalářské práce přiblížit danou problematiku. V bakalářské práci analyzujeme jednotlivé právní předpisy, které přímo souvisejí se samotným insolvenčním řízením a jsou rozebírána jednotlivá ustanovení insolvenčního zákona, zejména ty části, které se týkají problematiky oddlužení. V bakalářské práci byla použita metoda průzkumu, jehož forma byla prostřednictvím anonymního dotazníku, kdy se jednalo o speciální skupinu respondentů – insolvenční správce.

Cílem bakalářské práce je monitorovat příčiny zadlužování domácností, jejich ekonomické a sociální dopady na domácnosti. Vyhodnotit efektivní možnosti řešení předlužení, s použitím aplikace insolvenčního zákona a vyhodnocení řešení předlužení manželů v domácnosti, prostřednictvím společného návrhu manželů na oddlužení, jako reálného východiska z dluhové krize.

V druhé kapitole je charakterizováno insolvenční řízení jako takové. Seznamujeme se historií úpadkového práva a jeho vývoji na našem území. Dále se věnujeme pojmům zahrnujícím insolvenční řízení a jeho jednotlivé aspekty. Druhá kapitola je základním kamenem bakalářské práce, neboť v ní je snaha naznačit náležitosti zahájení řízení, schvalování i formy průběhu insolvenčního řízení a způsobu práce insolvenčního správce a soudu. Věnuji se popisu vedení informací insolvenčním správcem. Závěr druhé kapitoly je doplněn o dotazník, který se zaměřuje na to, jakým způsobem správci spravují informace a vedou agendy.

Třetí kapitola se zaměřuje na příčiny a ekonomické dopady zadlužování a možnosti řešení. Zde si bakalářská práce dala za cíl odpovědět na některé otázky týkající se zadluženosti v České republice. Dále se věnuje ekonomickým dopadům a možnostem jejich řešení.

Čtvrtá kapitola se věnuje praktickému příkladu. Snahou bakalářské práce je charakterizovat předlužení manželů. Zaměřuje se na podmínky nutné pro schválení oddlužení. Charakterizuje nutné kroky a dokumenty, které je nutné poskytnout pro projednání a řešení problému jejich předlužení. Popisuje postup soudu vůči dlužníkům a věřitelům. Konec zahrnuje vyhodnocení.

2. Základní charakteristika insolvenčního řízení

2.1 Historie úpadkového práva

Vývoj úpadkového práva v Českých zemích do roku 1989

První zmínky o úpadkovém právu na našem území se datují už do dob Marie Terezie a Rakousko-Uherska. Přibližně bývá tato myšlenka vkládána do třicátých let 18. století. V prvních desetiletích se jednalo zejména o připomínky z vídeňského parlamentu ve formě reskriptu obsahující úpadková ustanovení, novely a předpisy.

Později se úpadek sjednotil v Obecním konkurzním josefinském řádu. Jehož vznik se datuje k roku 1781, vzniká myšlenka konkurzního práva. Avšak kvůli jeho těžké adaptabilitě a zavedení k josefinskému řádu, byl později transformován v roce 1868 na Sommarugovu osnovu. V dalších letech byla snaha, právo týkající se konkurzu a úpadku novelizovat. Změny a novelizace úpadkového práva dosahovaly uplatnění i na našem území a to poměrně podstatně. Jelikož se v 18. století průmyslová a zemědělská výroba odehrávala na českém území, na pozdějších fázích industrializace se pak značně podílel právě český měšťanský kapitál. Dále byla snaha úpadkové právo vylepšovat a zahrnovat zde i právní prvky jiných států, a to například Pruska. V 60. letech 19. století byl ustanoven konkurzní řád.

V zásadě byl postaven na stejných právech všech věřitelů, žádný neměl právo být přednostně uspokojen. Figuroval zde správce podstaty, ten měl možnost disponovat majetkem a uspokojit tak věřitele. Nebylo možné mimo konkurzní vyrovnání, které se ale později podle belgického vzoru díky reformě konkurzního řádu zavedlo. Tento reformovaný řád byl později při vzniku Československa 1918 přijat. Došlo tedy k právnímu sjednocení na území Čech, Moravy i Slovenska, kde platil do roku 1931, vyrovnávací řád z roku 1881. Čechy, Morava a Slovensko byly průmyslově nesourodé oblasti s jinými hospodářskými poměry. I z těchto důvodů bylo nutné zavést právní úpravy a zákon synchronizovat pro celé území. Konečné znění bylo přijato roku 1931. Základem pro zákon o úpadku se stal konkurzní řád Rakouska Uherska. Hlavními

aspekty bylo posílení pravomocí konkurzního soudu a konkurzního komisaře. Dále pak, omezení pravomocí věřitelů a objevila se snaha sjednotit a zejména zkrátit dobu probíhajících konkursních řízení. Do nového zákona se zakomponovalo také mimo konkurzní nucené vyrovnání. To mělo vést k omezení vysokého počtu vyrovnávacích řízení a zamezení možnosti o vyrovnání s dlužníky, jež nezasluhovali výhod konkurzního řízení.

České úpadkové právo pak bylo dále přerušeno rokem 1951, kdy byl zákon zrušen a byl zaveden institut exekuční likvidace, při které docházelo ke zpeněžení majetku dlužníka. Od roku 1963 byl i tento způsob přerušen a zůstal v podstatě jen jeho název.

Vývoj úpadkového práva po roce 1989

Znovu zavedení konkurzního a vyrovnávacího řízení proběhlo v roce 1991, kdy byl přijat Federálním shromážděním České a Slovenské Federativní republiky 11. 7. 1991 zákon č.328/1991 Sbírky o konkurzu a vyrovnání. Obsah zákona z roku 1991 byl do značné míry inspirován zákonem z roku 1931. Zákon z roku 1963 s ohledem na tehdejší politickou a hospodářskou situaci nebyl téměř využíván a pro potřeby tržní ekonomiky nebyl použitelný.

Zákon č. 328/391 sbírky (ZKV) vydaný v roce 1991 prošel až do přijetí zákona č. 182/2006 sbírky (insolvenční zákon) mnoha novelizacemi a změnami, a to hlavně z důvodu, že prameny ze kterých čerpal, byly zastaralé. Tvořily se nové tržní vztahy, nová ekonomická, občanská a podnikatelské prostředí. Právní úprava zákona 182/2006 sbírky (insolvenční zákon) se začala připravovat v roce 2002. Tvorba zákona byla poznamenána nestálou politickou situací a prošla mnoha změnami i rozsáhlými diskuzemi. Rozdílnosti mezi zákonem č. 328/1991 sbírky o konkurzu a vyrovnání z roku 1991 a nové právní úpravě insolvenčního práva je značná.

Nově vznikající zákon se zaměřil na řešení podstaty problému úpadku. Objevují se zde pojmy jako oddlužení, týkající se nepodnikatelských subjektů, či týkající se reorganizací a obchodních společností. Nový insolvenční zákon posílil práva věřitelů. Tito mají možnost svými hlasy ovlivnit osobu insolvenčního správce a složení voleného věřitelského orgánu, způsob řešení samotného úpadku, osobu znalce. Plán plnění reorganizace i samotné její schválení nebo způsob řešení oddlužení. Věřitelé, kteří uplatní v řízení právo ze zajištění, mají přímý vliv na správu - způsob zpeněžení tohoto zajištěného majetku. Pokud zajištěná pohledávka není uspokojena z prodeje předmětu zajištění, není možné, aby zbývající část takto přihlášené pohledávky byla uplatněna a uspokojena mezi pohledávkami nezajištěnými. Nová právní úprava insolvenčního řízení, posílila transparentnost a otevřenost, zejména zavedením elektronické formy insolvenčního rejstříku (ISIR), které umožnilo, že vedení insolvenčního řízení je veřejné a seznámit se s tímto může kdokoli.

Novely insolvenčního zákona do nabytí jeho účinnosti

První novela insolvenčního zákona se objevila ještě před schválením jeho účinnosti a to v roce 2006, kdy byla ustanovena podmínka pro výkon funkce insolvenčních správců dosažením úplného vysokoškolského vzdělání. Účinnost insolvenčního zákona byla odsunuta na rok 2008. Novinkou se stalo zavedení tzv.: doprovodného zákona, který uplatňuje nová ustanovení. Insolvenční návrh musí být opatřen úředně ověřeným podpisem osoby, která jej podala. Objevila se snaha zpřísnit formální náležitosti podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení. V případě podání neoprávněného návrhu na zahájení insolvenčního řízení by dlužník měl mít reálnou možnost vymáhat náhradu škody, která mu vznikla neoprávněně podaným návrhem na zahájení insolvenčního řízení. Proběhla re-formulace definování podmínek pro povolení reorganizace a přímo pro rok 2008 byly upraveny postupy týkající se fungování insolvenčního rejstříku, který se týkal zejména problému se souběhem lhůt, jako lhůty pro vydání vyhlášky apod.

Novela provedená zákonem č. 217/2009 sb. byla částečně spjata s hospodářskou krizí v letech 2008 až 2009, pro něž byl původní plán zavedení těchto podmínek pouze na přechodnou dobu. Týkala se zrušení povinnosti podání podnikatelského subjektu o návrhu insolvenčního řízení sama na sebe v případě předlužení. V reorganizaci bylo posíleno postavení věřitelů, ti získali právo odebrat dlužníkovi jeho přednostní možnost sestavit

reorganizační plán a také vstoupit do výběru insolvenčního správce. Při novelizaci oddlužení byly přijaty změny týkající se zprůsnění pravidel pro možnost oddlužení. Nově byla zavedena možnost o snížení výše splátek. O formě vypořádání a zpeněžení majetkové podstaty, dostali zajištění věřitelé možnost rozhodnout. Tato možnost byla věřitelům vymezena tak, že na schůzi věřitelů mohou navrhnout, jakým způsobem bude oddlužení schváleno. Jedná se o možnost schválení oddlužení formou splátkového kalendáře, nebo formou zpeněžení majetku dlužníka. Tato volba je na věřitelích. Pokud má dlužník majetek, jehož zpeněžením by bylo možné uspokojit nezajištěné věřitele, alespoň do výše 30 % je tento způsob pro věřitele výhodnější a to zejména z důvodu rychlosti řízení a uspokojení věřitelů. Pokud věřitelé zvolí způsob plnění splátkového kalendáře, je povinen dlužník uhradit nejméně 30 % svých závazků, ale nezajištění věřitelé budou uspokojeni až po 60 měsících. Praxe ukazuje, že věřitelé však na schůze věřitelů nechodí, a tak rozhodnutí o způsobu řešení oddlužení zůstává většinou na soudě, který tak současně vykonává funkci věřitelského orgánu.

2.2 Vymezení základních pojmů insolvenčního zákona

Insolvenční zákon ve své podstatě vychází z komplexních aspektů založených jak na empirickém tak na racionálním zkoumání úpadku a tyto poznatky aplikuje i na řešení stavu, kde hrozí úpadek.

V ustanovení § 1 písmen. b) insolvenčního zákona následně upravuje postup, podle něž dojde k oddlužení dlužníka¹.

Tato definice je stěžejní a přelomová pro způsob řešení úpadku a to zejména osobních bankrotů. Základní pojmy zavedené v insolvenčním zákoně jsou vymezeny v § 2 insolvenčního zákona čímž je v úvodu vytvářen přehled základních pojmů a institutu insolvenční úpravy. K návaznosti na pojetí řešení úpadku či hrozícího úpadku právnické nebo fyzické osoby stanoví zákon pojmy insolvenční řízení, insolvenční soud, incidenční

¹ KOZÁK, Jan, Petr BUDÍN a Lukáš PACHL. *Insolvenční právo, aneb, Osobní bankroty začínají. 1. vyd.* Brno: Rašínova vysoká škola, 2008, 298 s. ISBN 9788087001103.

spor, majetková podstata, osoba s dispozičním právem, zajištění věřitelé, přihláška pohledávky, společný zájem věřitelů. Insolvenční zákon obsahuje v § 2 insolvenčního zákona vymezení základních pojmů, které tvoří hmotný a výkladový základ dalšího textu².

Insolvenční řízení

Zabývá se řešením hrozícího úpadku či úpadku fyzické nebo právnické osoby. Jedná se o soudní řízení, kde předmětem řízení je dlužníkuv úpadek a způsob řešení. Osoba správce je určena v době o rozhodnutí o úpadku. Je odvolatelná.

Insolvenční soud

Soud, u nějž probíhá insolvenční řízení. Příslušným soudem je na prvním stupni krajský soud, u něhož má dlužník, fyzická osoba, trvalé bydliště nebo dlužník právnická osoba, jehož sídlem podnikání je místně příslušný krajský soud. Nemá-li dlužník právnická osoba uvedeno místo podnikání je rozhodné pro příslušnost dlužníkovo bydliště.

Insolvenční správce

Insolvenční správce je fyzická nebo právnická osoba oprávněná k výkonu funkce na základě vydáním povolení Ministerstvem spravedlnosti ČR. Seznam insolvenčních správců je veřejný na portálu „www.justice.cz“ a správci jsou určeni pro jednotlivá řízení v rozhodnutí příslušného soudu o úpadku. Osobu správce pro jednotlivá řízení určuje předseda příslušného insolvenčního soudu svým opatřením. Při výkonu své funkce odpovídá věřitelům dlužníka a případě i dalším osobám za škodu, která by těmto osobám v důsledku porušení povinností insolvenčního správce vznikla. Dohled nad činností insolvenčního správce vykonává příslušný soud. Insolvenčního správce ustanovuje insolvenční soud ze seznamu insolvenčních správců, který vede ministerstvo spravedlnosti a koná tak nejpozději v rozhodnutí o úpadku.

² KOZÁK, Jan, Petr BUDÍN a Lukáš PACHL. *Insolvenční právo, aneb, Osobní bankroty začínají. 1. vyd.* Brno: Rašínova vysoká škola, 2008, 298 s. ISBN 9788087001103.

Insolvenční zákon stanoví možnost ustanovit předběžného insolvenčního správce předtím než dojde k ustanovení insolvenčního správce. Ustanovení předběžného insolvenčního správce je součástí předběžného opatření v insolvenčním řízení. Činnost předběžného insolvenčního správce je dána insolvenčním zákonem, ale může být modifikována insolvenčním soudem, nesmí však přesáhnout rozsah práv insolvenčního správce. Pokud se insolvenčním správcem stane právnická osoba je neprodleně povinna oznámit insolvenčnímu soudu, kdo bude funkci insolvenčního správce za právnickou osobu vykonávat.

Dle zákona jsou správci povinni uzavřít na vlastní náklady pojištění odpovědnosti za škodu a to na celou dobu konání funkce. Jednají tak v zájmu ochrany sebe a svých zaměstnanců³.

Insolvenčním soudem ustanoveného insolvenčního správce je možné odvolat. Právo odvolat insolvenčního správce je možné na první schůzi věřitelů, jenž se koná po přezkumném řízení. Provést odvolání insolvenčního správce z funkce, je možné uskutečnit za podmínky, že věřitelé disponují více jak polovinou hlasů. Počet hlasů je dán výší pohledávky. Jedna koruna se při hlasování rovná jednomu hlasu. Věřitele si pak zvolí, také nadpoloviční většinou nového insolvenčního správce. Pokud nezvolí insolvenčního správce věřitelé, určí insolvenčního správce předseda insolvenčního soudu nebo dosavadního správce potvrdí ve funkci. Odvolat insolvenčního správce může i insolvenční soud. Odvolání není chápáno jako sankce. Dochází k tomu zpravidla při návrhu věřitelů nebo insolvenčního správce.

Insolvenční návrh

Návrh podaný k insolvenčnímu soudu má vedle obecných náležitostí podle o.s.ř. i specifické náležitosti podle insolvenčního zákona, (pro oddlužení na příslušném formuláři, který je veřejně příslušný na portálu „www.justice.cz“). Doručeným návrhem na příslušný soud se zahajuje insolvenční řízení. Jsou-li v návrhu vady, soud vyzve

³ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2011, 440 s. Praktická právnická příručka. ISBN 978-80-7201-862-8.

navrhovatele k opravě či doplnění návrhu. Není-li ve lhůtě návrh doplněn či opraven soud návrh odmítne. K podání je oprávněn jak dlužník, tak věřitel. Návrh je nutné opatřit úředně ověřeným podpisem, je-li podáván v elektronické podobě, pak zaručeným podpisem.

Incidenční spor

Soudní spor, který je vyvolaný v průběhu insolvenčního řízení, týká se tohoto řízení. Tento spor je projednáván insolvenčním soudem.

Majetková podstata

Označuje majetek, který je určen ke zpeněžení a uspokojení dlužníkůvých věřitelů. Majetková podstata musí být řádně sepsaná a může být v průběhu insolvenčního řízení i doplňována. Dlužník by se měl k soupisu majetkové podstaty vyjádřit. Jedná se o věci jak movité, tak nemovité a jinak definované v zákoně.

Osoba s dispozičním oprávněním

Osoba oprávněna nakládat s majetkovou podstatou. Touto osobou je v závislosti na způsobu řešení úpadku buď insolvenční správce nebo dlužník. Insolvenční správce má dispoziční oprávnění k majetkové podstatě při prohlášení konkursu nebo v případě schváleného oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty.

Přihlášení pohledávky

Jedná se o procesní úkon, kdy věřitel uplatňuje své právo na uspokojení v rámci insolvenčního řízení. Pohledávku je nutné přihlásit k příslušnému insolvenčnímu soudu v zákonem stanovené lhůtě s náležitostmi, které jsou na formuláři přihláška pohledávky, který je dostupný na portálu „www.justice.cz“.

Insolvenční rejstřík

Komplexní a informační systém (ISIR), který elektronickým a stanoveným způsobem zpracovává informace o průběhu řešení úpadku. Jsou zde přístupny všechny informace o průběhu insolvenčního řízení a řízení se takto stává přístupné veřejnosti, výjimkou jsou přílohy přihlášek pohledávek. Smyslem insolvenčního rejstříku je zejména urychlit proces řízení. Nová reforma si dala za cíl zprůhlednit proces a zvýšit kontrolu nad

jednotlivými subjekty. Za úkol si klade evidovat, registrovat, informovat a doručovat. Funkce evidenční a registrační se týká evidence soudních spisů a ke komunikaci mezi soudem, insolvenčním správcem a věřiteli. Insolvenční rejstřík slouží také k evidenci samotných správců.

2.3 Subjekty a účastníci insolvenčního řízení

Procesní subjekty v insolvenčním řízení tvoří širší okruh než účastníci řízení. Subjekty insolvenčního řízení jsou uvedeny v § 9 insolvenčního zákona. Zahrnují insolvenční soud, dlužníka, věřitele, insolvenčního správce, státní zastupitelství - pokud vstoupí do řízení a likvidátora. Přičemž účastníci řízení se skládají z dlužníka a věřitele, vedlejší účastnictví je přípustné pouze v incidenčních sporech.

Úpadek dlužníka

Znamená stěžejní aspekt v insolvenčním řízení. Úpadek můžeme definovat jako formu bankrotu, kdy dlužník není schopen dostát svým závazkům po delší, blíže nespecifikovanou dobu.

Podmínky pro oddlužení ve formě úpadku

Podmínky se řídí § 3 odst. 1 insolvenčního zákona. Jedná se o:

- a) existence více věřitelů dlužníka,
- b) peněžité závazky dlužníka se nachází více než 30 dnů po lhůtě splatnosti
- c) závěr o neschopnosti dlužníka tyto závazky plnit - platební neschopnost dlužníka.

Insolvenční návrh

Insolvenční návrh je zpravidla podáván věřitelem nebo dlužníkem a to i s tím, že na straně věřitele může být i stát. Pokud je navrhovatelem stát musí zvolit, která organizační složka ho bude zastupovat. Insolvenční návrh musí splňovat jisté náležitosti. Ty jsou uvedeny v občanském soudním řádu a insolvenčním zákoně. Je nutné, aby

insolvenční návrh uváděl insolvenčního navrhovatele a dlužníka, popřípadě označení zástupců. V rámci insolvenčního návrhu týkající se návrhu oddlužení uvádíme vždy jméno, příjmení a trvalé bydliště.

Dále se v insolvenčním návrhu musí popsat důvod vedoucí k možnosti oddlužení a to jak k úpadku došlo. Rozhodují zde skutečnosti o hrozícím úpadku a oprávnění podat insolvenční návrh. V případě, že insolvenční návrh podává navrhovatel osoba odlišná od dlužníka, tedy věřitel, je nutné uvést, čeho se domáhá a spolu s návrhem na zahájení insolvenčního řízení podává i přihlášku své oprávněné pohledávky vůči dlužníkovi.

Insolvenční návrh je nutné podat ve dvou vyhotoveních. Z nichž jeden zůstává na insolvenčním soudě. Pokud podává insolvenční návrh věřitel, tedy insolvenční navrhovatel, je povinen připojit listinné důkazy a předepsané přílohy. Ty však nejsou součástí samotného insolvenčního návrhu.

Podává-li insolvenční návrh dlužník, dokládá se:

- a) Seznam svého majetku včetně pohledávek s uvedením jeho dlužníků.
- b) Seznam svých závazků s uvedením svých věřitelů.
- c) Listiny dokládající úpadek nebo hrozící úpadek.
- d) Seznam svých zaměstnanců, nemá-li dlužník žádné zaměstnance výslovně toto uveďte.
- e) Výpis z rejstříku trestů.
- f) Potvrzení o svých příjmech, které nabyl za dobu posledních 3 let.
- g) Pracovní smlouvu s výší svého čistého příjmu.
- h) Doklad o ostatních příjmech či důchodu.
- i) Výši výživného, je-li mu stanovena.
- j) Počet vyživovaných osob a počet osob žijících ve společné domácnosti.

V závěru uveďte navrhovatel, dlužník, že prohlašuje své údaje za správné a úplné, toto prohlášení opatří svým podpisem.

Podává-li insolvenční návrh věřitel:

Podává-li insolvenční návrh věřitel, je povinen uvést proti dlužníkovi splatnou pohledávku a připojit k návrhu její přihlášku jak je uvedeno v zákoně č. 182/2006 Sb. § 105 insolvenčního zákona.

Obecně může insolvenční návrh také obsahovat návrh na samotné řešení úpadku dlužníka. Podává-li insolvenční návrh věřitel, je nutné, aby doložil všechny splatné pohledávky a k návrhu připojit přihlášku. Dlužník se zavazuje, že nezamlčí nic, co by mohlo ovlivnit insolvenční řízení a že nadále nebude zvyšovat svůj dluh. Ode dne podání insolvenčního návrhu jsou zahrnuty pouze dluhy do té doby nabyté.

Jak uvádí Kozák, Budín, Pachtl za účelem zajištění finančních prostředků ke krytí nákladů insolvenčního řízení bezprostředně po rozhodnutí insolvenčního soudu o úpadku dlužníka může insolvenční soud uložit navrhovateli (i pokud je jím sám dlužník), aby na účet insolvenčního soudu složil zálohu na náklady insolvenčního řízení. Tuto povinnost může insolvenční soud uložit i opakovaně, maximálně však do souhrnné výše 50 000 Kč. Povinnost složit zálohu na náklady řízení nemůže insolvenční soud uložit zaměstnanci dlužníka, jehož pohledávka spočívá pouze z pracovně právních nároků⁴.

2.4 Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení

- a) Pohledávky nebo jiná práva lze uplatnit pouze přihláškou v insolvenčním řízení.
- b) Právo na uspokojení ze zajištění, lze uplatnit a nově nabýt pouze za podmínek stanovených pouze insolvenčním zákonem.
- c) Výkon rozhodnutí či exekuci lze pouze nařídit, nelze ji však provést.
- d) Lhůty k uplatnění práv po zahájení insolvenčního řízení již dále běžet nezačínají, nebo běžet přestávají.

⁴KOZÁK, Jan, Petr BUDÍN a Lukáš PACHL. *Insolvenční právo, aneb, Osobní bankroty začínají. 1. vyd.* Brno: Rašínova vysoká škola, 2008, 298 s. ISBN 9788087001103

Tyto účinky nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku. Samotné řízení je zahájeno dnem, kdy návrh je doručen k věcně příslušnému krajskému soudu. Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení jsou však spojené s vyhláškou soudu vydanou dle §101 insolvenčního zákona. Tyto účinky přetrvávají do okamžiku právní moci rozhodnutí, kterým bude insolvenční řízení ukončeno.

Přihlášky pohledávek

Pokud sám věřitel podává insolvenční návrh spolu s návrhem přikládá také přihlášku pohledávky v předepsaném provedení. Po prohlášení úpadku a zveřejnění zahájení insolvenčního řízení mohou věřitelé přihlašovat své pohledávky a to ve lhůtě, která nemůže být kratší než třicet dnů a delší dvou měsíců ode dne zveřejnění usnesení.

Je-li s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o způsobu jeho řešení formou oddlužení, potom lhůta k přihlášení pohledávek činí 30 dnů ode dne vydání tohoto rozhodnutí. Přihlásí-li věřitel přihlášku po této lhůtě, soud přihlášku odmítne, a k této pohledávce se dále nepřihlíží. Je-li způsobem řešení úpadku konkurz, činí lhůta po přihlášení pohledávek 60 dnů od dne vydání tohoto rozhodnutí.

Majetková podstata

Zveřejněním vyhlášky a zahájením insolvenčního řízení je dlužník omezen nakládat se svým majetkem. Závazky vzniklé před zahájením insolvenčního řízení je dlužník oprávněn plnit jen v rozsahu a za podmínek stanovených insolvenčním zákonem. Omezení se týká zejména zcizování majetku, změny v jeho skladbě. V případě, že by dlužník takto s majetkem nakládal, mohlo by se jednat o neplatné či neúčinné právní úkony. V případě majetkové podstaty dochází k přechodu práv nakládat s majetkovou podstatou na insolvenčního správce. V době od zahájení insolvenčního řízení popřípadě od usnesení o předběžném opatření je dlužník zbaven možnosti nakládat s majetkovou podstatou.

Definice majetkové podstaty nalezneme v zákoně o insolvenčním řízení § 206 insolvenčního zákona. Obvykle se jedná o věci jak movité tak nemovité a jiné.

2.5 Projednání úpadku a rozhodnutí o něm

Insolvenční zákon stanoví v § 134 pro insolvenční soud lhůtu do 10 dnů od podání návrhu povinnost učinit úkon v případě insolvenčního návrhu podaného věřitelem směřující k rozhodnutí věci bez zbytečného odkladu. O návrhu podaném dlužníkem je insolvenční soud povinen rozhodnout do 15 dnů od jeho podání, pokud není důvod nařídít projednání návrhu.

Oddlužení jako specifický případ, v němž je vysoký podíl laického prvku zakomponován již ve svém zadání řešícím úpadek fyzických osob – nepodnikatelů, zachovává možnost provést opravu podaného návrhu na povolení oddlužení neobsahujícího všechny náležitosti nebo který je nesrozumitelný nebo neurčitý v určené lhůtě, která nesmí být delší než sedm dnů poté, co insolvenční soud usnesením vyzve k opravě nebo doplnění. Insolvenční soud současně poučí, jak má opravu nebo doplnění provést. Insolvenčnímu navrhovateli, jak v případě věřitelského, tak v případě dlužnického návrhu zůstává možnost vzít zpět podaný návrh a to až do doby vydání rozhodnutí o úpadku nebo do právní moci jiného rozhodnutí o insolvenčním návrhu⁵.

Nový insolvenční návrh pro tutéž pohledávku lze podat až po 6 měsících ode dne jeho zpětvzetí. S účinností novely insolvenčního zákona s účinností od 1. 1. 2014 je možné, aby návrh na povolení oddlužení podali společně manželé. Jde o legislativní řešení, které si vyžádala praxe a praktické zkušenosti. Do doby této novely museli manželé podávat návrhy na oddlužení odděleně, a tak soudy vedly ohledně manželů dvě samostatná řízení, kdy často v těchto samostatných řízeních se prolínaly společné dluhy obou manželů. Jednalo se zejména o závazky, které spadaly zejména do jejich společného jmění. Novelou byla tedy tato kolizní situace vyřešena. Manželé podávají návrh společně a jejich dluhy se řeší jako společné, kdy oba manželé přistupují ke svým dluhům tak, jako by se jednalo o dluh každého z nich a tyto dluhy se poté vypořádávají v rámci společného oddlužení manželů.

⁵ KOZÁK, Jan, Petr BUDÍN a Lukáš PACHL. *Insolvenční právo, aneb, Osobní bankroty začínají*. 1. vyd. Brno: Rašínova vysoká škola, 2008, 298 s. ISBN 9788087001103

Povolení oddlužení – společné oddlužení manželů

První fáze insolvenčního řízení končí rozhodnutím insolvenčního soudu o úpadku dlužníka. Jsou-li navrhovatelé manželé, jedná se o rozhodnutí o úpadku dlužníků - manželů. Je-li soudem zjištěn úpadek dlužníků-manželů, může být zahájeno rozhodování, zda je úpadek dlužníků možno řešit oddlužením (společným oddlužením manželů). Insolvenční zákon umožňuje dlužníkům požádat soud, aby způsobem řešení jejich úpadku bylo oddlužení. Podávají-li takto návrh dlužníci manželé, jako společný návrh na společné oddlužení manželů musí splňovat podmínky dané insolvenčním zákonem a v takovém případě by se jednalo o tyto níže uvedené způsoby:

- a) Dlužníci manželé, nemají dluhy z podnikání, mají společný majetek, který je možné použít ke zpeněžení a jehož zpeněžením se reálně předpokládá, že částka, která bude takto získána, uspokojí náklady insolvenčního řízení, odměnu insolvenčního správce a alespoň 30% všech přihlášených pohledávek nezajištěných věřitelů, přičemž zajištění věřitelé by byli uspokojeni z prodeje předmětu zajištění.
- b) Dlužníci manželé, nemají tedy dluhy z podnikání, nemají žádný majetek, který by bylo možno použít ke zpeněžení. Mají však příjmy ze svých zaměstnání a výše těchto jejich společných příjmů je taková, že po odečtení nezabavitelné částky životního minima zůstane těmto dlužníkům zabavitelná částka, použitelná ke splátkám pro oddlužení a výše této částky musí být taková, aby pokryla měsíční náklady a odměnu insolvenčního správce a dále nejméně 30 % všech přihlášených pohledávek nezajištěných věřitelů, kteří svoje pohledávky řádně a včas přihlásili do řízení.
- c) Dlužníci manželé, kteří podnikali nebo alespoň jeden z nich má závazky z podnikání a kteří již prošli insolvenčním řízením, kdy jejich úpadek byl řešen konkurzem a toto insolvenční řízení – konkurz byl pravomocně ukončen rozvrhovým usnesením. Mají však příjmy ze svých zaměstnání a výše těchto jejich společných příjmů je taková, že po odečtení nezabavitelné částky životního minima zůstane těmto dlužníkům zabavitelná částka, použitelná ke splátkám pro oddlužení a výše této částky musí být taková, aby pokryla měsíční náklady a odměnu insolvenčního správce a dále nejméně 30 % všech přihlášených pohledávek nezajištěných věřitelů, kteří svoje pohledávky řádně a včas přihlásili do řízení.

Je-li dlužníky podán současně insolvenční návrh i návrh na povolení oddlužení, rozhodne insolvenční soud současně o úpadku dlužníků i o povolení jejich oddlužení – společného oddlužení manželů. V tomto případě je lhůta pro podávání přihlášek pohledávek věřitelů vždy třicet dnů od tohoto rozhodnutí o úpadku dlužníků manželů.

2.6 Způsoby oddlužení

O oddlužení rozhoduje insolvenční soud avšak o samotném způsobu oddlužení rozhodují nezajištění věřitelé dlužníků. Jsou však případy, kdy dlužníci tohoto svého práva nevyužijí a proto v tomto případě opět rozhoduje o způsobu oddlužení insolvenční soud. Do výběru způsobu oddlužení nemají dlužníci možnost jakkoliv zasahovat.

O způsobu oddlužení se rozhoduje:

- a) Hlasováním na schůzi věřitelů
- b) Prostřednictvím hlasovacích lístků

Rozhoduje vždy prostá většina hlasů nezajištěných věřitelů počítána podle výše jejich pohledávek.

Nezajištění věřitelé mohou namítat, že existují takové skutečnosti odůvodňující zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. Shledá-li soud takovéto námitky důvodné, rozhodne, že oddlužení neschvaluje a prohlásí na majetek dlužníků konkurz.

V rozhodnutí o schválení oddlužení uvádí soud tyto skutečnosti:

- a) Informace o insolvenčním správci.
- b) Označení majetku, který podle stavu ke dni vydání rozhodnutí o schválení oddlužení náleží do majetkové podstaty dlužníka v případě schváleného oddlužení prodejem majetku.

- c) Uloží dlužníkům, aby po dobu 60 měsíců platil nezajištěným věřitelům vždy ke každému určenému dni v měsíci z příjmů, které získá po schválení oddlužení částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky a to podle poměru jejich pohledávek určeného v rozhodnutí. Dále stanoví termín první splátky.

Je-li společné oddlužení manželů schváleno zpeněžováním majetkové podstaty, platí zde podobný postup jako při konkurzu. Zpeněžování majetku provádí insolvenční správce. Majetek, který dlužníci nabyli po schválení oddlužení, se zpeněžení netýká.

Plní-li dlužníci manželé své oddlužení plněním splátkového kalendáře, týká se toto plnění výlučně příjmů dlužníků. Dlužníci by měli veškeré hodnoty, které nabyli po schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, dědictvím nebo darem předat insolvenčnímu správci ke zpeněžení a výtěžek použít k mimořádným splátkám jak je od 1.1.2014 uvedeno v § 412 insolvenčního zákona..

Filosofie některých dlužníků, žádajících o oddlužení či společném oddlužení manželů, zaplatit pouze 30 % je mylná a zkreslující a není smyslem zákonodárce, neboť zákonodárce uplatňuje řešení „osobního bankrotu“ dlužníků tak, že v rámci insolvenčního řízení zaplatí dlužníci 100 % svých závazků věřitelům přihlášených do insolvenčního řízení, dává jim však významnou možnost zaplatit při dodržení zákonných podmínek minimálně 30 % těchto svých dluhů a náklady řízení a to pouze v případě a za předpokladu, že na větší uspokojení nemají prostředky, a to ať už z jejich společných příjmů nebo majetku, který by bylo možné zpeněžit v rámci insolvenčního řízení. Pokud by záměrem navrhovatelů bylo hradit pouze 30% svých závazků bylo by na zvážení, zda se nejedná o podvodný úmysl dlužníků a v takovém případě by insolvenční řízení nemohlo probíhat a muselo by být zrušeno, neboť by zcela zanikl jeho smysl.

Insolvenční soud může zrušit schválené oddlužení kdykoliv z těchto níže uvedených důvodů.

- a) Dlužník neplní podstatné povinnosti uložené mu dle schváleného způsobu oddlužení.
- b) V průběhu řízení se ukáže, že dlužník podstatnou část plnění v oddlužení není schopen splnit.

- c) V důsledku zaviněného jednání, kdy dlužníkům po schválení oddlužení vznikl závazek po dobu delší 30 dnu po jeho splatnosti.
- d) Navrhnou-li to sami dlužníci.

Splnění oddlužení

Základním předpokladem, proto aby dlužník/dlužníci úspěšně splnili oddlužení prodejem majetku nebo plněním splátkového kalendáře je, že svým nezajištěným věřitelům uhradí jejich přihlášené pohledávky a to minimálně v rozsahu 30 % z jejich nominálních hodnot, pokud se s některým z nezajištěných věřitelů, ještě před podáním návrhu na povolení oddlužení nedohodl, že mu bude postačovat míra uspokojení nižší.

Na úspěšné splnění oddlužení nemá rovněž vliv míra uspokojení zajištěných věřitelů. K uspokojení těchto zajištěných věřitelů slouží vždy pouze majetek, který slouží k zajištění jejich pohledávek a jestli bude ze zpeněžení tohoto majetku pohledávka zajištěného věřitele uhrazena do 100 % její nominální hodnoty nebo pouze do míry 10 % její nominální hodnoty nemá na úspěch oddlužení žádný vliv. Riziko, které je spojeno s hodnotou majetku sloužícího k zajištění pohledávky, tak v průběhu oddlužení nese vždy sám zajištěný věřitel. Pokud tedy dlužník splnil řádně všechny povinnosti podle schváleného plánu oddlužení, vezme insolvenční soud rozhodnutím na vědomí splnění oddlužení. Proti tomuto rozhodnutí není odvolání přípustné. Právní mocí rozhodnutí, kterým insolvenční soud bere na vědomí splnění oddlužení, insolvenční řízení končí. Pomíjí tedy všechny účinky, které jsou s insolvenčním řízením spojeny a dlužník je opět oprávněn volně disponovat se svým veškerým majetkem⁶.

Osvobození dlužníka od placení neuhrazených závazků

Hlavním důvodem pro které dlužníci postupují celé martýrium oddlužení je skutečnost, že na jeho konci očekávají osvobození od placení zbylých částí svých závazků. K rozhodnutí o osvobození dlužníků od placení zbylých závazků dochází mimo samotné insolvenční řízení, ale rozhoduje o něm insolvenční soud. K osvobození může dojít ve dvou různých režimech.

⁶ KOZÁK, Jan, Petr BUDÍN a Lukáš PACHL. *Insolvenční právo, aneb, Osobní bankroty začínají*. 1. vyd. Brno: Rašínova vysoká škola, 2008, 298 s. ISBN 9788087001103

a) Dlužník splnil řádně a včas všechny své povinnosti v rámci oddlužení, uhradil nezajištěným věřitelům nejméně 30% jejich přihlášených pohledávek. V tomto případě postačí, pokud dlužník podá návrh na osvobození k insolvenčnímu soudu. Soud rozhodne o osvobození dlužníka od placení těchto pohledávek:

- zbylých částí pohledávek nezajištěných věřitelů, přihlášených do insolvenčního řízení řešeného oddlužením, které nebyly v rámci oddlužení zcela uhrazeny
- neuhrazených částí pohledávek zajištěných věřitelů, na jejichž úhradu nepostačoval majetek dlužníků sloužících k zajištění těchto pohledávek
- pohledávek, které nebylo možno v rámci insolvenčního řízení uspokojit
- pohledávek věřitelů, kteří tyto pohledávky nepřihlásili do insolvenčního řízení
- na ručitele a jiné osoby, které měli vůči dlužníkům pro výše uvedené pohledávky právo postihu

V tomto případě vychází dlužníci zcela oddlužení a jsou osvobozeni ode všech svých zbývajících závazků

b) Pokud dlužník splnil oddlužení, avšak v průběhu oddlužení neuhradil nezajištěným věřitelům pohledávky v minimální výši 30%, pak v tomto případě může dlužník podat návrh na osvobození od placení zbylých závazků, avšak ve své žádosti musí zdůvodnit, proč a jaký byl důvod plnění po dobu oddlužení v rozsahu nižším než požadovaných 30 %. V případě, že insolvenční soud shledá, že minimální míry uspokojení nezajištěných věřitelů nebylo dosaženo zaviněným jednáním dlužníků a jeho věřitelé by ani v případě, že by úpadek dlužníků byl řešen konkurzem neobdrželi výši uspokojení svých přihlášených pohledávek, může soud dlužníky osvobodit od placení zbylých částí pohledávek, které byly v rámci insolvenčního řízení, které bylo prováděno oddlužením, řešeny. Toto osvobození se však vztahuje na zbylé části pohledávek zajištěných a nezajištěných věřitelů, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení přihlásili. Nevztahuje se tak na dlužníkovy závazky, které věřitelé v insolvenčním řízení nepřihlásili nebo pohledávky, které jsou z uspokojení v insolvenčním řízení vyloučeny⁷.

V případě, kdy insolvenční soud v následujících třech letech zjistí, že ke schválení oddlužení nebo přiznání osvobození došlo na základě podvodného jednání dlužníků nebo dlužníci poskytli některému ze svých věřitelů oprávněné výhody odejme soud dlužníkům

⁷ KOZÁK, Jan, Petr BUDÍN a Lukáš PACHL. *Insolvenční právo, aneb, Osobní bankroty začínají*. 1. vyd. Brno: Rašínova vysoká škola, 2008, 298 s. ISBN 9788087001103

jejich osvobození. Účelem zákonodárce je zajištění tříleté lhůty proto, aby osvobození od placení zbylých závazků nebylo pro dlužníky definitivní.

2.7 Způsoby vedení agendy

Způsob vedení agendy je pro insolvenčního správce stěžejní. Jedná se zde o administrativně nákladnou a časově náročnou práci, která je charakteristická pro svou specializovanost. Agendu lze vést několika způsoby. Záleží na insolvenčním správci, jaký způsob vedení spisu, zadávání plateb a celého monitoringu si sám stanoví.

Insolvenční správce má k dispozici vedení agendy pomocí specializovaného softwaru nebo MC Excel. Dále si podrobněji popíšeme jednotlivé způsoby a výhody či nevýhody jednotlivých forem vedení agendy.

Specializované software

Jak už bylo řečeno, jedná se o specializované softwary, které pomáhají insolvenčnímu správci a měly by mu zjednodušit a systematizovat jeho práci. Na trhu se nyní objevují dva produkty. Jedná se o software pro insolvenční správce ISIS od firmy INSOLVENCE 2008, a.s. a o insolvenční software IR-IS od firmy ARET Praha s.r.o.

Tyto produkty lze charakterizovat, jako nástroje k vedení agendy uzpůsobené pro práci v rámci insolvenčních řízení. Softwary jsou koncipovány pro celou agendu insolvenčních případů a jsou schopny generovat všechny typy úpadku, ať se jedná o oddlužení, konkurz či reorganizaci. Díky provázanosti systému dokáží zrychlit či propojit jednotlivé úkony.

Informační systém pro insolvenčního správce ISIS

Informační systém pro insolvenčního správce se na trhu objevil v roce 2010 a to jako první software tohoto druhu u nás. Funguje na principu poskytnutí služby, kdy veškerá technická správa připadá na poskytovatele. Systém Insolvenční správce nabízí svým zákazníkům podstatné zjednodušení tím, že starost o bezpečnost a běh aplikace je na straně poskytovatele služby. Uživatelé neztrácejí neustále čas náročnou instalací, bezpečnostními riziky či stahováním aktualizací, které jsou automatické. Veškerá data

jsou v takovém případě uložena v zabezpečeném datovém centru a lze k nim přistupovat podobně jako k elektronickému bankovníctví na základě autentifikace uživatele odkudkoli, což představuje podstatnou úsporu času. Uživatel využívá pro práci rozhraní běžného webového prohlížeče⁸.

Systém nabízí aktuální sledování insolvenčního rejstříku, schopnost vytvářet přezkumné listy a řízení datových schránek. Automaticky spolupracuje i s bankami (v rámci vypořádání splátkovým kalendářem) a vyznačuje se schopností hlídat lhůty a termíny, na které upozorňuje pomocí emailu. Nezpochybnitelnou výhodou ISIS je komunikace insolvenčního správce s jinými institucemi, jako například s katastrálním úřadem, registry apod. a třídit jím informace získané. V rámci případných změn upozorňuje insolvenčního správce emailem. ISIS je přístupný neomezenému počtu uživatelů a je naprogramovaný tak, aby byl schopen řadit jednotlivé případy přímo na jednotlivé pobočky. Vypočítává odměny podle typu řízení a odměnu ze zajištěného majetku. Software se snaží nabídnout insolvenčnímu správci kvalitní zpracování informací.

Důležitým aspektem užívání softwaru je také ochrana. Tu ISIS zajišťuje a garantuje certifikátem. Týká se zejména možnosti ochrany dat a zajištění před jejich únikem.

Software insolvenčního správce IR – IS

Druhý systém vypracovaný pro řízení agendy pracuje na způsobu formou intranetu. Tedy je vytvořen přímo pro insolvenčního správce, jeho kancelář. Pracuje samostatně, bez internetového připojení. Správa včetně aktualizací připadá na insolvenčního správce. Dále pracuje na podobné bázi, jako systém ISIS. Je

⁸ KOTYK, Václav. Recenze: Jak se orientovat při výběru software pro insolvenčního správce?. Konkursní noviny. 1. 3. 2012 roč. 12 č. 6 [cit. 5. 4. 2015] Dostupné: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/recenze-jak-se-orientovat-pri-vyberu-software-pro-insolvencniho-spravce>

charakterizován pružným propojením s bankovními institucemi tak s jejich spisy. Data ukládá a zálohuje přímo na serveru insolvenčního správce. Zahrnuje také ostatní funkce jako ISIS a to upozornění, komunikaci mezi uživateli, výpočty splátkového kalendáře, odměn a jiné.

Dále můžeme ještě zmínit software insolvenční kancelář, ale v rámci opravdu úzkého trhu a špatné propagace tohoto softwaru se objevuje u insolvenční správce jen zřídka.

Nevýhody ISIS a IR – IS

Můžeme konstatovat, že oba specializované softwary jdou dvěma směry a to zejména v případě technologického vedení agendy. Problémem se můžou jevit nastavené modelace jednotlivých specializovaných softwarů. Specializované softwary se snaží komunikovat s dalšími institucemi, objevují se zde ale nedostatky, kdy napojení některé instituce chybí, jako například živnostenský rejstřík a jiné. Objevuje se zde snaha práci systematizovat a strukturalizovat, ale často chybí mezikroky a návaznost v rámci jednotlivých řízení. Problémem je také značné zobecňování pojmů, mnohdy chybí možnost rozřazení apod.

MS Excel

Původní software vytvořený pro práci v mnoha odvětvích. Nejedná se tedy o software šitý na míru. Nabízí možnosti správy a ulehčení práce pro insolvenčního správce. Je vhodný k tvorbě a výpočtu splátkových kalendářů apod. Výhodou je velká variabilita a možnosti tvorby. Je ale třeba vyvinout znalosti v rámci tohoto programu pro jeho využití. V případě, že insolvenční správce využívá tento software, je odkázán sám na sebe při komunikaci s jinými institucemi, ať už se jedná o banky, soud a jiné.

Nevýhody MS Excel

Insolvenční správce využívá přesného pomocníka, ale chybí zde jakákoliv návaznost na jiný systém, ať se jedná o pobočky, tak s jinými institucemi. Insolvenční správce musí znát všechny kroky a vazby v rámci řízení.

Dotazník vedení agendy insolvenčního správce

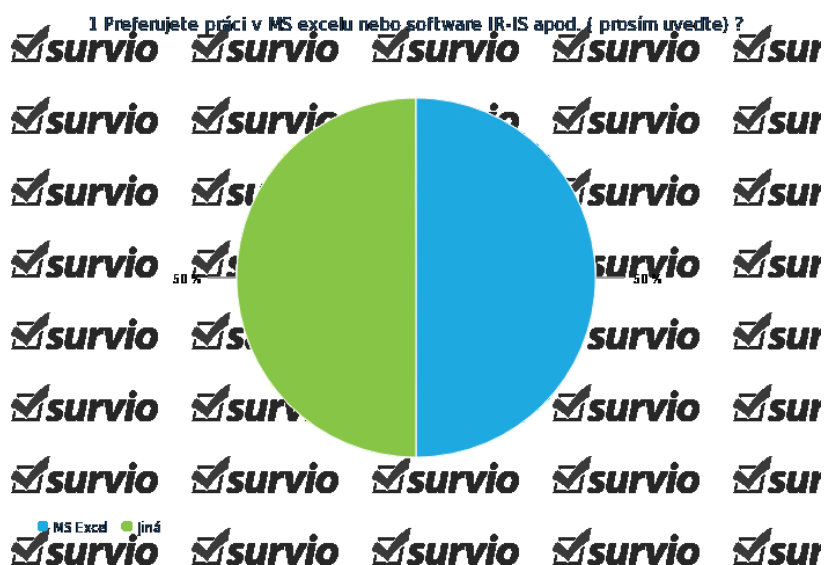
Tento dotazník je pouze doplňujícím prvkem bakalářské práce. Náhodně byli vybráni respondenti - insolvenční správci a bylo jim zadáno osm otázek týkajících se vedení agendy. Dotazováno bylo celkem 100 respondentů – insolvenčních správců a odpovědělo celkem 50. Dotazník zahrnuje, jak uzavřené, tak otevřené otázky a grafy.

1. Otázka: Preferujete práci v MS Excelu nebo software IR – IS apod.

(prosím uveďte)?

Graf č. 2.1: Preferujete práci v MS Excelu nebo software IR – IS apod.

(prosím uveďte)?

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z grafu můžeme vyčíst, že polovina dotazovaných insolvenčních správců odpověděla MS Excel. Druhá polovina pak užívá specializované softwary. Přibližně 30 % dotazovaných po té uvedlo, že kombinuje MS Excel s jiným softwarem.

2.Otázka: Jak vnímáte výhody a nevýhody softwaru?

Jako výhody uváděli respondenti rychlost při vyhledávání plateb a platebních příkazů, spolupráci s bankou a možnosti přístupu k práci zaměstnanci i mimo kancelář.

Ve srovnání s prací bez specializovaného softwaru také zaregistrovali úbytek administrativních činností a schopnosti přehledně obsáhnout i větší množství řízení. Kladně hodnotili také schopnost generovat oddlužení i konkurz při práci se specializovaným softwarem.

Nedostatky specializovaného softwaru vidí v případě selhání tohoto softwaru a jeho nutnosti opravy. Problém tkví v následných neosobních konzultacích se střediskem správy speciálního softwaru a nemožností sami vyřešit daný problém. V návaznosti na to uvádějí, že v případě pádu systému by byl insolvenční správce zcela odříznut od veškerých informací.

Dále uvádějí, že insolvenční správce nevyužívající specializovaný software musí navést všechny data ze všech řízení do tohoto softwaru a proto se to dotazovaným jevilo, jako zdlouhavý proces přeměny vedení informací, který nepřináší očekávané výhody.

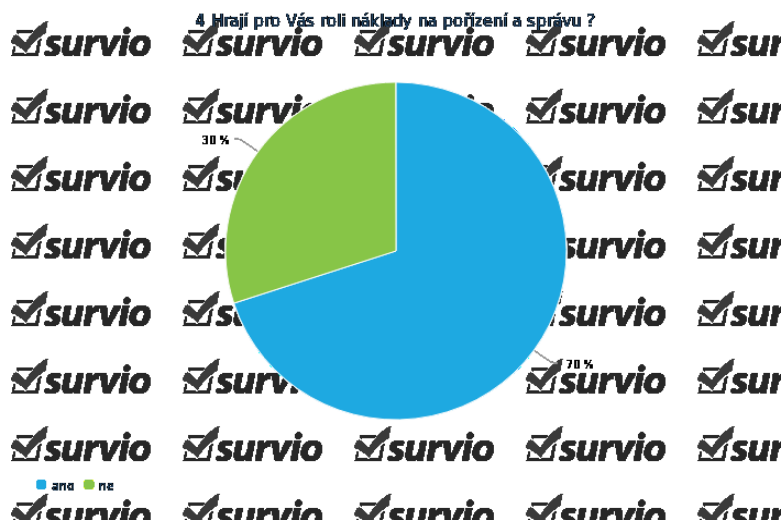
3.Otázka: Jaké vnímáte výhody a nevýhody práce v MS Excelu?

Dotazovaní se shodli na tom, že ve většině případů MS Excel používají, i když užívají i specializovaný software. Celkově 50 % dotazovaných správců využívá pouze MS Excel a 30% z uživatelů specializovaného softwaru využívá i MS Excel. Dále jako výhody uváděli jednoduchou obsluhu a dobrou přizpůsobivost na jednotlivá řízení dle vlastních potřeb insolvenčního správce.

Nevýhodou je podle dotazovaných zdlouhavější proces ve srovnání se specializovanými softwary, chybějící komunikace a propojení na jiné instituce banky apod.

4.Otázka: Hrají pro vás roli náklady na pořízení a správu?

Graf č. 2.2: Hrají pro vás roli náklady na pořízení a správu?

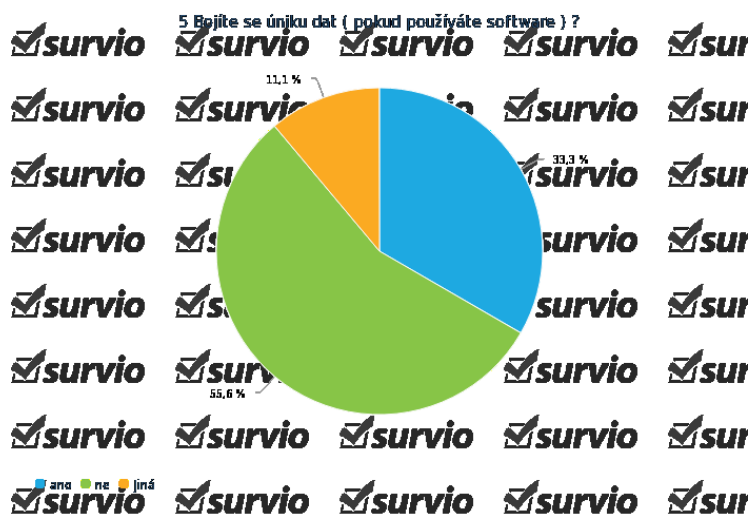

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro 30 % dotazovaných hrají roli náklady spojené s pořízením a správou. Zbylých 70% uvedlo nikoliv.

5.Otázka: Bojíte se úniku dat (pokud používáte software)?

Graf č. 2.3: Bojíte se úniku dat (pokud používáte software)?

Zdroj: Vlastní zpracování

Tato otázka byla dobrovolná 33,3 % respondentů uvedlo, že se úniku dat obávají. Dalších 55,6 % uvedlo, že tyto obavy nemají a 11,1 % uvedlo, že rizika jsou vždy.

6.Otázka: Myslíte si, že software je vhodný pro všechna řízení? Popřípadě setkali jste se s problémem?

Výhody respondenti jednoznačně viděli v přípravě oddlužení a splátkového kalendáře potažmo komunikaci s bankou. Dotazovaní uváděli, že se s problémem nesetkali spíše v malé míře. Dále uváděli špatnou implementaci v rámci konkurzních řízení.

7.Otázka: Myslíte si, že snahou softwaru je urychlit a usnadnit práci insolvenčních správců nebo je jeho cílem maximalizovat počet řízení jednotlivých správců a suplovat za ně jejich činnost?

Dotazovaní zdůrazňovali, že by mělo být absolutním cílem pomoci insolvenčnímu správci. Uvedli, že práce insolvenčního správce se nedá suplovat jako taková.

8.Otázka: Jak vnímáte, že státem uzákoněné řešení dluhových tísni, má možnost monitorovat třetí osoba (softwarová firma)?

Tato otázka dotazovaným přišla zbytečná, neboť možnost nahlížet do listin mají i v insolvenčním rejstříku. Uvedli také, že náhled třetí osoby, vyjma subjektů zahrnujících v daném řízení, by samozřejmě monitorovat neměli.

Shrnutí dotazníku

Dotazník je, jak už bylo uvedeno, spíše orientačního rámce. Nevypovídá o kvalitě specializovaných softwarů. Cílem bylo zjistit osobní názor jednotlivých insolvenčních správců na vedení svých informací. Zjišťovalo se, jestli používají typ specializovaného softwaru nebo užívají jiný program. Dotazy byly tedy kladeny obecně na specializované softwary a MS Excel.

Z odpovědí respondentů bylo zjištěno, že ve specializovaných softwarech se skrývá potenciál. Užívání specializovaných softwarů a MS Excel se rozdělilo na dvě téměř totožné skupiny. Z odpovědí vyšlo najevo, že insolvenční správci často rádi kombinují právě obě varianty, a to jak užití specializovaného softwaru tak MS Excel.

Specializované softwary dokáží práci výrazně zjednodušit a urychlit. Zajímavý je také přístup obou firem a to přímo k způsobu vedení agendy a možnosti jejího spravování.

Na druhou stranu je zde ještě daleká cesta, neboť se v rámci insolvenčního řízení objevují případy, kde je těžké aplikovat do systému specifická data, a to ať už v případě přezkumných listů či mnohdy přílišného členění a podrobností například v případě soupisů majetkové podstaty, kdy nelze vygenerovat subjekty, které v ní chceme mít zahrnuty a potažmo naopak absence možnosti členění pohledávek.

Co se týče otázky nákladů, tak cena pro dotazované nehrála roli. Při pohledu do budoucnosti se můžeme ocitnout v pochybnostech, co bude pro administrativní činnost správce cenově výhodnější. Zda-li, zaměstnávat pracovníky, či investovat do specializovaných softwarů. Záleží na tom, jak se bude insolvenční právo a systém úpadku vyvíjet a prohlubovat.

Do dotazníku byla zahrnuta i otázka týkající se problémům s únikem dat a s tím, že tímto do řízení v podstatě vstupuje i další instituce, i když pouze z hlediska správy. Otázkou je, do jaké míry jsou specializované softwary chráněné. Oba se ale prezentují ochranou a předcházením podobným situacím. Na druhou stranu všechny dostupné informace nalezneme v insolvenčním rejstříku. Což samo o sobě evokuje otázku, zda-li je adekvátní, uvádět všechna citlivá data dlužníků veřejně.

MS Excel je stále populární. Z dotazníku vyplynulo, že důležitou roli hraje, jak je správce schopný využít výhody tohoto systému. Většina s ním, pracuje, ať už plně či doplňkově. Nevýhodou je nepropojení s bankami a jinými institucemi.

3. Příčiny a ekonomické dopady zadlužování a možnosti řešení

3.1 Příčiny zadlužení domácností

Znaky obecných příčin zadlužování jsou různé, ať se jedná o větší firmy, živnostníky či samotné dlužníky. V tomto důsledku probíhá také jednotlivé narovnání dluhu jiným způsobem v závislosti na typu řešení úpadku. V této kapitole bakalářské práce je cílem položit si několik otázek. První z nich budou znít: Proč lidé tak často propadají do finanční tísně? Proč se zadlužují? A pokud si půjčují, proč pečlivě nezvažují podmínky půjček?

Finanční negramotnost

Za obecné příčiny zadlužování bývá uváděna finanční negramotnost. V první řadě si pojďme definovat pojem finanční gramotnost. Česká národní banka definuje finančně gramotného člověka jako racionálně se rozhodujícího jedince schopného dostát včas svých závazků, schopností monitorovat osobní finanční situaci, racionálně zohledňovat výši výnosu, míru rizika a velikost ztráty. V případě závazku, finančně gramotný člověk vše pečlivě prostuduje a zhodnotí své rezervy. Dostane-li se do finanční tísně, komunikuje jak s věřiteli, tak s příslušnými úřady a to neprodleně. Finančně negramotnému člověku naopak tyto rozhodovací aspekty chybí. K rostoucí tendenci finanční negramotnosti vyplývá také rychlý rozvoj finančního trhu a neschopnost reakce na tuto změnu. Právě finanční negramotnost se v České republice ukázala markantním jevem.

Uspokojení životních potřeb

V následujícím odstavci nahlédneme k majoritní příčině, která často vede k finančním problémům a následně až k zadlužení. Uspokojení životních potřeb je nedílnou součástí každého člověka. V tomto století jsou tyto touhy po uspokojení, zabezpečení a získání vysokého životního standartu způsobeny vysokými nároky jak člověka, tak společnosti, ve které žije.

Vysoká životní úroveň s sebou nese vysoké nároky na samotného jedince s nutností rychle reagovat na své potřeby a případné změny. Uspokojení životních potřeb zahrnuje tři aspekty - fyziologický, psychologický a ekonomický.

Fyziologický aspekt vnímáme jako rovinu nutnosti přežít. Tento jev platil významně v hluboké minulosti. V dnešní době se aktualita jeho významu vytrácí. Nicméně, ačkoliv není aktuálním cílem základní uspokojení, stále tady zůstává jako původní instinkt člověka přežít.

Psychologický aspekt je z dnešního hlediska zajímavější. Jedná se o společnosti uchopený prostředek pro obohacení. V praxi se s ním setkáváme dennodenně, stačí si pustit televizi, rádio nebo jen tak se projít po malém městě. Všude narazíme na reklamy, které nám neustále říkají, že něco musíme mít. Na to, abychom něco měli, potřebujeme peníze a ty pokud jimi nedisponujeme nám opatří banky, lidé či ostatní instituce. Pokud je máme, můžeme je naopak uložit či investovat apod. Všechny tyto lákavé nabídky nám tvrdí, že pokud jejich výhod využijeme, budeme šťastnější. Z toho vyplývá, že člověk je každý den zásobován množstvím informací a je jen na jeho úsudku, co uzná za vhodné a do jaké míry podlehně těmto vnějším vlivům.

Zmínili jsme aspekt fyziologický jako instinkt přežít, psychologický jako touhu po pocitu štěstí a dostáváme se k možnosti zprostředkování, tedy aspektu ekonomickému. Tento aspekt by neexistoval, nebýt dvou předchozích. Ekonomické transakce nám tedy umožní přežít a nabýt pocit štěstí. Jak už jsme tedy naznačili, ekonomické aspekty hrají ryze roli zprostředkovatelskou. Ve své podstatě nás totiž peníze jako takové vůbec nezajímají. Naším cílem je uspokojit naše potřeby a nabýt pocit štěstí. Ačkoliv se každý měsíc těšíme na výplatu nebo může být namítáno, že lidé mají rádi vědomí, že drží ekonomický zisk a mají peníze. To, ale pouze vyjadřuje ony prostředky k propůjčení moci či nabytí pocitu štěstí.

Peníze mají svou hodnotu danou abstraktně, pouze důvěrou, skutečnou hodnotu mají pak za ně směřené užitky. Tento fakt, že ekonomické transakce mají funkci zprostředkovatelskou nikoli přímo užitkovou, nahrává skutečnosti, že lidé mnohdy nevěnují pozornost ekonomické stránce věci, ale své dané potřebě. V návaznosti na finanční gramotnost lidé vlastně ani nemají potřebu se primárně finančně vzdělávat a to právě do té doby než je postihnou sankce. Přesto, ale mnoho lidí přes četná upozornění ignorují problém a dostávají se do dluhových pastí a stále se více zadlužují.

Hypoteční půjčky, úvěry, nebankovní půjčky, leasing a jiné

Pro zajištění stability života a soukromého životního prostoru se lidé uchylují k různým druhům závazků obecně pojato půjčkám. Ty zajišťují získání prostředků pro rychlé nabytí cíle a to za různých podmínek. Podle zájmu jsou vybírány obvykle formu budoucího závazku.

Zápůjčky

Smlouva o zápůjčce se upravuje pomocí občanského zákoníku. K zápůjčkám dochází na základě smlouvy o zápůjčce. Jedná se o smlouvu takzvaně reálnou, kdy dojde k faktickému přenechání peněžních prostředků. Věřitel (zapůjčitel) poskytne obnos a dlužník (vydlužitel) se zaváže obnos vrátit. U zápůjčky jako takové není povinnost požadovat úrok jako například u úvěru. Většina zápůjček však úroky zahrnuje. Zápůjčky mohou mít velmi variabilní formu. Můžeme je obecně rozdělit na bankovní a nebankovní zápůjčky.

Bankovní zápůjčky poskytují různé bankovní instituce. Výhodou těchto půjček je přijatelný úrok a stabilita. Banka si obvykle nechce udělat špatné jméno a vyjednává otevřeně o svých podmínkách. Nevýhodou se stává proces, kdy banka zjišťuje vaše poměry a vaši schopnost splácet.

Nebankovní zápůjčky oproti tomu bývají rychlé, protože nikdo detailně nezkoumá vaši schopnost splácet či váš příjem. Nevýhodou bývají vyšší úroky a popřípadě sankce.

Úvěry

Smlouva o úvěru se řídí občanským zákoníkem. Existují mnohé formy hypoteční úvěr, spotřebitelský úvěr, překlenovací úvěr. Obecně je smlouva o úvěru charakteristická bez podmíněného připojení úroku ke každému úvěru a to ze zákona. Dále vznikají různá specifika v návaznosti na různé typy úvěrů.

Hypoteční úvěry jsou ve velké většině čerpány pro koupi nemovitosti. Ukládají povinnost zajištění hypotečního úvěru danou nebo jinou nemovitostí. Hypoteční úvěr rozdělujeme dle formy investice a to na účelovou hypotéku a neúčelovou hypotéku. Účelová hypotéka je charakteristická investicí do nemovitosti. Neúčelová hypotéka není vázaná na konkrétní investici, ačkoliv je stále zajištěná nemovitostí. Další nevýhodou neúčelové hypotéky jsou její často poměrně vysoké úroky. Spotřebitelské úvěry jsou obvykle poskytované na hmotné movité věci. Tento úvěr je jedním z nejběžnějších úvěrů v České republice. V obecné rovině můžeme prohlásit, že se jedná o úvěr velmi variabilní. Do určité částky je možné čerpání toho úvěru a to bez nutnosti zajištění. Od určité částky pak zde vzniká nutnost zajištěním a to ručením jiné osoby nebo nemovitostí.

Leasing

Rozlišujeme dva základní typy leasingu a to operativní leasing a finanční leasing. Operativní leasing deklaruje časem omezené používání předmětu s vyloučením nároků vlastníctví předmětu. Při tomto leasingu spadá většina rizik na vlastníka. Finanční leasing je charakteristický možností převodu vlastnického práva na pronajímatele za určitých podmínek. U tohoto druhu leasingu připadají případná rizika na nájemce.

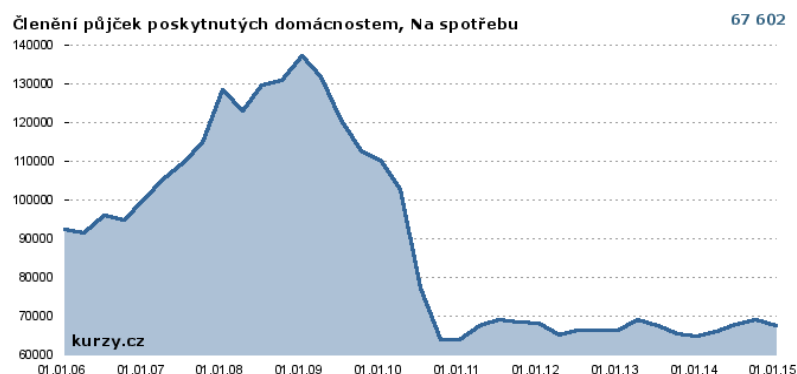
Ostatní příčiny zadlužení

Příčin zadlužení je daleko více. Do tíživé životní situace se můžeme dostat v naší uspěchané době velmi rychle. Může se stát, že za naší špatnou situací je vliv nešťastné náhody a neočekávané životní situace, rozpad rodiny, formy závislosti, u žen samaritánství a to i opakovaně.

Zadluženost v České republice

V následujících grafech si můžeme demonstrovat zadluženost českých domácností za deset let.

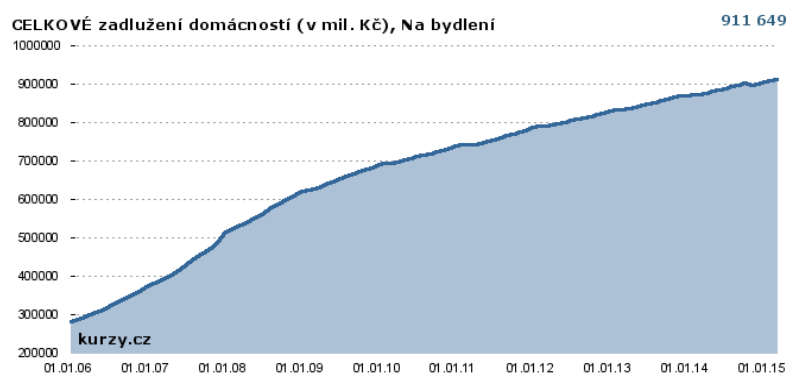
Graf č. 3.1: Půjčky poskytnuté domácnostem na spotřebu

Zdroj: ČNB, 2015.

Na grafu můžeme vidět pohyb poskytnutých zápůjček, nebo-li spotřebitelských úvěrů. Pohyb grafu znázorňuje, největší vzrůst zadluženosti mezi léty 2007 až 2009. Toto období pronásledováno hospodářskou krizí zapříčinilo vzrůstající poptávku po peněžních prostředcích v důsledku udržení stabilní životní úrovně. Dále pozorujeme strmý úpadek mezi léty 2009 až 2010, kdy se ekonomika začala pomalu revitalizovat a lidé přestali poptávat rychlé půjčky.

Graf č. 3.2: Celkové zadlužení domácností – hypoteční úvěry

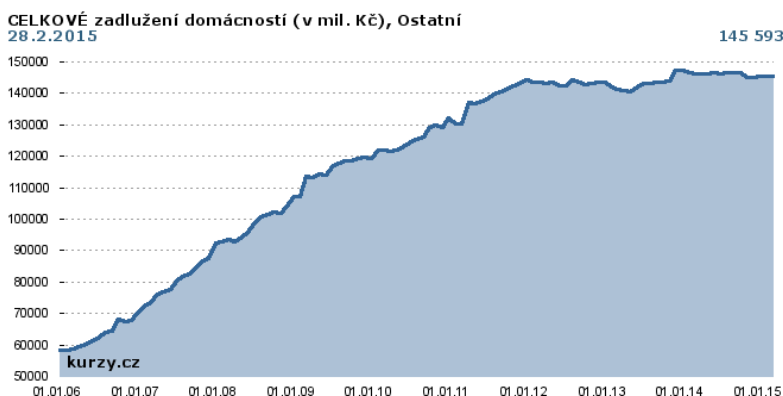

Zdroj: ČNB, 2015.

Graf hypotečních úvěrů je poměrně rovnoměrně vzrůstající. Dle ukazatelů mají lidé vzrůstající zájem o zajištění svého bydlení. Hypoteční úvěry se tedy těší oblibě a to i za

předpokladu, že jsou kryty nemovitostí. Obvykle se jedná o dlouhodobé úvěry. Jejich výhodou je obvykle nižší úrokové zatížení, výhodnější možnosti fixace úrokové sazby a jiné ve srovnání se spotřebitelskými úvěry.

Graf č. 3.3: Celkové zadlužení domácností - ostatní půjčky

Zdroj: ČNB, 2015.

Na tomto grafu můžeme vidět ostatní formy úvěrů, půjček apod. Graf má vzrůstající podobu. Mezi léty 2006 až 2012 můžeme vidět s malými odchylkami rovnoměrnou poptávku po peněžních prostředcích. Od roku 2012 pak můžeme sledovat nerovnoměrnou horizontální křivku s občasnými propady.

3.2 Ekonomické dopady zadlužení domácností

Na začátek si můžeme položit otázku: Kdy se vlastně ocitáme v dluhové tísní? Kde je přesně ten pomyslný vrchol, přes který, když se přeneseme, jdeme už obrazně řečeno jen z kopce pod tíhou našich půjček?

Obecně se tento přelom definuje neschopností člověka splácet své závazky po dobu tří měsíců a déle, která uplynula po možnosti splatit závazek a pokud se tato neschopnost dotýká podstatné části dlužnickových závazků a pohledávek vůči němu, které není schopen uspokojit.

Ekonomické dopady zadlužení můžeme obecně definovat jako neschopnost dostát pravidelně svým závazkům ve stanovené výši a v daném čase. Jakmile se dostaneme do platebního skluzu, nenacházíme se hned v dluhové pasti. Nutno ale podotknout, že pravidelné odkládání uspokojení svých závazků, vede obvykle právě k dluhové pasti.

Ekonomické dopady zadlužení mohou být mnohdy bolestné, a to za předpokladu, neřeší-li se včas. V modelové situaci si tuto skutečnost můžeme přiblížit tak, představíme-li si člověka, který si zapůjčil zápůjčku, úvěr apod. ale nestačí onu zápůjčku splácet. Tento problém vyřeší další zápůjčkou a to se opakuje. Po-té se dostane do takzvané dluhové spirály. Vysoké úroky a narůstající penále, začínají mít vzrůstající dopad na jeho život. Jeho životní úroveň začne strmě klesat. A pokud svou situaci nezačne řešit ihned, přijde postupem času o všechno.

Tyto ekonomické dopady zadlužení často působí i na psychiku dlužníků. Mohou prohlubovat destrukci rodinného zázemí, který je často jedním z důvodů rozpadu rodiny. Tím se dluhové krize mohou dále prohlubovat. Rodina, potažmo manželé či partneři, se v těchto vypjatých situacích v častých případech nedokážou dohodnout. Dochází, zde často k tomu, že své závazky řešit společně nechtějí a čas i úroky nesplacených dluhů rychle narůstají a prohlubují zadlužení.

3.3 Možnosti řešení

Nejlepší možností, jak se nedostat do dluhové pasti je předcházet a analyzovat svou finanční situaci úměrně ke svým platebním schopnostem. To znamená, vytvořit si svépomocí či pomocí odborníků finanční plán. Dle tohoto plánu vést toky svých příjmů a výdajů.

Zjednodušená koncepce finančního plánu, by se měla opírat o několik stěžejních bodů. V první řadě by si měl každý položit několik otázek a určit délku období pro poměření vzájemných vztahů. Jaká je částka osobních příjmů a osobních výdajů? Jedná se o pravidelné toky, které k nám přijdou a odejdou. Jaký je původ příjmů a výdajů? Jedná se o určení odkud přijímáme peněžní toky a kam odcházejí. Tyto dvě základní otázky by měly být apriory v případě, že přemýšlíme o finanční výpomoci od jiných institucí. Lze tedy předpokládat, že by se mělo jednat o částky kladné a bylo by tak možné krýt náklady vynaložené na finanční výpomoc. Další nezbytnou otázkou je, v případě, jestli máme úvěrové zatížení, naše schopnost ho ze svých finančních zdrojů krýt? Poslední otázka se zabývá výší úvěru vzhledem k našim příjmům? Poměruje tedy, jak velkou část z našich příjmů, odčerpávají náklady na finanční výpomoc. Je tedy nutno uvést, že prevence je jednou z možností řešení. Jako možnou prevenci zadlužování občanů bakalářská práce

prezentuje ve zlepšení jejich gramotnosti a informovanosti, když tuto roli garanta vzdělávání by měli nést již základní školy na druhém stupni a měly by výchově k finanční vzdělanosti věnovat zvýšenou pozornost a upozorňovat na zvýšená rizika a nástrahy. Můžeme se domnívat, že systém vzdělávání, a to ať na základních školách, či na středních školách toto důležité odvětví opomíjí.

Konsolidace půjček

Jednou z možností řešení, kterou bankovní instituce nabízejí, je konsolidace půjček. Jedná se o sloučení více půjček do jedné. V tomto případě pak zjednodušeně řečeno platíte poplatky pouze z jednoho účtu. Dále máte možnost si upravit splácení splátek a to, jak výši, tak celkovou dobu splácení. Banka však tuto službu zpoplatňuje a její nastavení není pro dlužníky příliš efektivní a v případě, nacházejí-li se v platební neschopnosti, většinou jejich situaci neřeší. Vypadá to spíše, že bankovní či nebankovní instituce si v rámci konkurenčního prostředí přetahují klienty pod vidinou a slibem určitých výhod, kdy výsledek vede, jako například přelévání vody z jedné nádoby do druhé, většinou to ale, žádnou výraznou pomoc dlužníkům nepřináší.

Splátkový kalendář

Zásadní podmínkou pro úspěšné řešení finanční krize ať už jednotlivce, rodiny či manželů je udělat si čas pro řešení svých problémů a jednat. Cestou ven z dluhové krize je pro každého dlužníka neodkládat a neutíkat od svých povinností. Dříve, a nebo později ho totiž stejně doběhnou. Právě naopak čím, dříve začneme problém řešit, tím lépe.

V první řadě je potřeba vypracovat si svůj finanční plán a udělat revizi závazků. Analyzovat své dluhy a rozdělit si je dle stupně relevantnosti. V praxi to znamená, že nebudeme upřednostňovat závazky vzniklé s pořízením automobilu, ale vymezíme stávající finance k udržení střechy nad hlavou apod.

Vypracováním finančního plánu, který můžeme nazvat také rodinným rozpočtem, můžeme najít značné rezervy v tom, jak hospodaříme s penězi a dle toho ušetřit prostředky na pokrytí dluhu. S finančním plánem koresponduje také plán naší spotřeby. Dle plánu si můžeme udělat představu zdrojů a odčerpávání našich peněžních

prostředků. Tam obvykle lze hledat slabá místa, která odčerpávají finance. Stačí například vytvořit hierarchii nákupu apod.

Je dobré postupovat tak, že první vytvoříme svůj rozpočet a uděláme si tak představu jakou částku a komu dlužíme. Platí i zde, že čím lépe půjdeme na schůzku s věřiteli připraveni, budeme mít lepší podmínky pro vyjednávání. Částka by měla odpovídat skutečnosti a být správně vypočítána. Po té si uděláme představu, jak se s jednotlivými věřiteli vyrovnáme. Tím, že získáme orientaci ve svých závazcích a můžeme začít jednat s věřiteli o možnosti vyrovnání pomocí splátkového kalendáře.

Při jednání o splátkovém kalendáři by měl dlužník seznámit věřitele se svou situací. Měl by mu dát najevo, že jeho cíl je se domluvit a splatit dané závazky. Při jednání, by se měl držet svého finančního plánu a nenechat se zviklat ke splacení přemrštěné částky. Dlužník by měl taky dbát na to, aby splátky splácel bez navýšení a penalizací, nejlépe je písemně stvrdit tento způsob uhrazení závazků dohodou. Pokud se vzájemně dlužník a věřitel dohodli, je dlužník povinen plnit splátkový kalendář. Splátkový kalendář by měl být koncipován vždy tak, aby dlužník mohl plnit splátky svých závazků, ke kterým se zavázal, a aby tyto splátky neohrožily jeho základní životní potřeby. To se týká například v případě výživného na děti.

Oddlužení

Předlužení fyzických osob lze řešit oddlužením dle insolvenčního zákona. Jedná se o zákonem stanovené řešení oddlužení fyzických osob. Ve většině případů je tento způsob jedinou smysluplnou, výhodnou a nejrychlejší možností řešení závazků dlužníků - fyzických osob, při které pokud jsou dodržovány základní zásady řízení nedochází k navyšování úroků, smluvních pokud či penále. Jde v podstatě o jedinou zákonem upravenou oficiální cestu, jak se jednou pro vždy zbavit veškerých dluhů a to i těch z minulosti. Dlužníci jsou po dobu oddlužení pod ochranou soudu a insolvenčního zákona, čímž jsou chráněni před agresí exekutorů, inkasních agentur či vymahačů. Jednou z nesporných výhod tohoto řešení je zastavení navyšování dluhů a zejména skutečnost, že pokud dlužník- fyzická osoba řádně plní své povinnosti, které jí ukládá insolvenční zákon a uhradí dle svých možností nejméně alespoň 30 % závazků věřitelům, kteří přihlásili své pohledávky a náklady řízení bude dlužník po 60-ti měsících tohoto řádného plnění

osvobozen od svých zbylých závazků a tím v podstatě je schopen ve lhůtě 5 let komplexně vyřešit svoji ekonomickou a dluhovou situaci a dále fungovat opět bez dluhů.

4. Vyhodnocení řešení předlužení manželů v domácnosti

Z předchozího výkladu se jednoznačně podává, že nejvhodnější a nejekonomičtější řešení předlužení manželů je řešení, které umožňuje zákon číslo 182/ 2006 Sb. ve znění novel (tedy zákon o úpadku a jejich řešení, insolvenční zákon), který situaci předlužení řeší systematicky, smysluplně a zejména s racionálním výsledkem úplného oddlužení předlužených manželů a úplného vyřešení dluhové situace.

„Osobní bankrot“ – řešení předlužení manželů v rámci zákona číslo 182/ 2006 Sb. Insolvenčního zákona.

4.1 Návrh na podání oddlužení

Návrh na oddlužení ve smyslu § 389 odst. 1 insolvenčního zákona může podat právnická osoba, která není podnikatelem.

Dluhy z podnikání nebrání v řešení dlužníkovu úpadku a to v případě, jestliže věřitelé, o jejichž pohledávku jde s oddlužením souhlasí a nebo jde o pohledávku, která zůstala neuspokojená, po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka po splnění rozvrhového usnesení nebo z důvodu nedostatku majetku. Jiná osoba než dlužník není oprávněna návrh na povolení oddlužení podat.

Pokud má být dlužníkem využito institutu oddlužení ve smyslu insolvenčního zákona musí splňovat tyto podmínky.

- a) Musí mít více různých věřitelů a to minimálně dva.
- b) Jeho peněžité závazky musí být více než 30 dnů po lhůtě splatnosti.
- c) Tyto své závazky více než 30 dnů po splatnosti není schopen plnit a je v platební neschopnosti což znamená, že dlužník zastavil své platby nebo že neplní splátky po dobu delší tří měsíců po lhůtě splatnosti a není tedy možné dosáhnout uspokojení výkonem rozhodnutí nebo exekucí.

Dlužníci mohou podat návrh na povolení oddlužení, musí nejdříve zajistit příslušné listiny a podklady pro vypracování toho návrhu. Jednou z podmínek návrhu na oddlužení je bezúhonnost dlužníků.

Návrh se soudu předkládá na předepsaném formuláři ve dvojím vyhotovení k místně příslušnému krajskému soudu. Návrh musí být opatřen ověřenými podpisy navrhovatelů dlužníků manželů a těmito základními přílohami dle § 104 insolvenčního zákona.

- a) Jmenovitým seznamem závazků včetně jejich výše a datum poslední úhrady. Označí, zda některý ze závazků je vykonatelný, pokud ano, doloží příslušné rozhodnutí soudu či notářský nebo exekutorský zápis. U závazků zajištěného označí odkaz na příslušnou položku v seznamu majetku.
- b) Seznamem majetku, zde dlužníci označí movitý a nemovitý majetek, doloží příslušnými listinami, jako například listem vlastnickým a jinými doklady prokazující existenci majetku.
- c) Listiny dokládající dlužníkovy příjmy za poslední tři roky. To znamená výplatní listky, bankovní výpisy, kopie daňových přiznání. Doložit aktuální pracovní smlouvu se mzdovým výměrem a poslední výplatní lístek prokazující čistý příjem dlužníka.
- d) Výpis z rejstříku trestů dlužníků. Tento výpis nesmí být starší tří měsíců.
- e) Listiny, ze kterých se návrh na povolení oddlužení dovolává prokazující v návrhu na povolení oddlužení tvrzené skutečnosti.
- f) Je-li dlužník zaměstnavatelem, předloží seznam svých zaměstnanců.
- g) Podávají-li manželé společný návrh na povolení oddlužení dokládají kopii oddacího listu, prohlášení manželů v písemné podobě ve kterém souhlasí, aby veškerý majetek byl použit pro účely schválení oddlužení zpeněžením matkové podstaty – jedná se nejen o majetek ve společném jmění manželů ale i o výlučný majetek jednoho z manželů. Přičemž podpisy obou manželů musí být úředně ověřeny. Dále předloží rodné listy dětí, které vyživují, jedná-li se o děti zletilé, avšak studující doloží potvrzení o studiu.
- h) Případný písemný souhlas nezajištěného věřitele, kterým se dlužníci dohodli na tom, že hodnota plnění které při oddlužení obdrží bude nižší, než 30 % jeho pohledávky. Dále musí být uvedeno, jaká bude nejnižší hodnota plnění, na kterém se s dlužníkem takto dohodli a podpis věřitele musí být úředně ověřen.
- i) Nemá-li dlužník žádný majetek a je-li zřejmé, že z jeho příjmů by z výše plnění za 60 měsíců nedosáhla výši ani 30 % úhrady nezajištěných věřitelů. Předloží-li písemnou darovací smlouvu nebo smlouvu o důchodu, ze které se osoby – dárci

zavážou poskytnout dlužníkovi dar, za účelem splnění oddlužení a to pravidelnou peněžní dávkou po dobu trvání oddlužení. Podpisy osob na této smlouvě musí být úředně ověřeny.

- j) Čestné prohlášení dlužníků, že uvedené údaje jsou úplné a správné⁹.

Po zajištění výše uvedených písemností vyplní dlužníci předepsaný formulář - návrh na povolení oddlužení. Tento formulář má předepsanou formu a dlužníci v něm zejména vyplňují tyto údaje:

- a) Označení místně příslušného krajského soudu, ke kterému návrh podávají.
- b) Označení, že návrh podávají jako společný návrh manželů na povolení oddlužení.
- c) Přesně označí dlužníka, zda se jedná o fyzickou osobu vyplní osobní údaje, bydliště. Pokud mají svého zástupce uvedou, zda se jedná o fyzickou nebo právnickou osobu, která bude za dlužníky jednat a doloží originálem plné moci.
- d) Uvedou, zda předložený návrh je spojený s návrhem na povolení oddlužení a vyličí rozhodující skutečnosti osvědčující úpadek.
- e) Navrhnou způsob oddlužení.
- f) Učiní podrobný popis okolností, ze kterých lze usuzovat výši hodnoty plnění, které při oddlužení obdrží nezajištění věřitelé dlužníka.
- g) Uvedou očekávané příjmy dlužníka v následujících - 5 letech.
- h) Údaje o všech dlužnickových příjmech za poslední 3 roky.
- i) Uvedou počet vyživovaných osob ve společné domácnosti.
- j) V návrhu mohou dlužníci požádat, aby soud stanovil nižší než zákonem určené splátky. (v praxi však tento návrh soud většinou podmiňuje, aby k tomuto návrhu vydali písemný souhlas věřitelé)
- k) Uvedou popis veškerého svého majetku, rozliší, který majetek není předmětem zajišťovacích práv a který majetek je předmětem zajištění.
- l) Popíší všechny své závazky včetně vyživovacích povinností stanovených rozhodnutím soudu. Zvlášť uvedou závazky, ze kterých nevyplývá právo uspokojení ze zajištění a závazky ze kterých, právo na uspokojení ze zajištění vyplývá. Zvlášť označí závazky vykonatelné.

- m) Uvede místo a datum sepsání návrhu a tento návrh opatří podpisy obou manželů a podpisy nechá úředně ověřit.

4.2 Zahájení insolvenčního řízení

Tento návrh s uvedenými přílohami se doručí soudu. Soud zahájí insolvenční řízení a vydá vyhlášku o zahájení insolvenčního řízení s příslušným číslem jednacím a tuto vyhlášku zveřejní v insolvenčním rejstříku. Vyhláška o zahájení insolvenčního řízení obsahuje označení dlužníků s výzvou, aby věřitelé dlužníků uplatnili své pohledávky v insolvenčním řízení a podali přihlášku pohledávky s příslušnými náležitostmi k příslušnému insolvenčnímu soudu. Proti vyhlášce o zahájení insolvenčního řízení není odvolání přípustné, avšak vyhláška není rozhodnutí o tom zda, je podaný návrh důvodný či nikoliv. Vyhláška o zahájení insolvenčního řízení by měla být zveřejněna ve dvou hodinové lhůtě pracovní doby od doručení příslušného návrhu u soudu.

Po zveřejnění vyhlášky předseda příslušného krajského soudu, učiní opatření k určení osoby insolvenčního správce. Je-li návrh bez vad, vydá soud usnesení o insolvenčním návrhu dlužníků, spojených s návrhem na povolení oddlužení, ve kterém rozhodne, že zjišťuje úpadek dlužníků manželů a ustanoví insolvenčního správce, povolí řešení úpadku oddlužením. Vyzve věřitele, kteří dosud nepřihlásili pohledávky, aby tak učinili a to ve lhůtě 30 dnů ode dne zveřejnění usnesení. Dále vyzve věřitele, aby neprodleně sdělili, jaká zajišťovací práva uplatňují. V tomto usnesení soud také, nařídí přezkumné jednání, označí datum, hodinu a místo konání tohoto přezkumného jednání. Dále, svolá schůzi věřitelů a uvede program, který bude předmětem jednání schůze věřitelů. Uloží dlužníkům, aby platili insolvenčnímu správci zálohu na odměnu a hotové výdaje. Účinky tohoto usnesení nastávají okamžikem zveřejnění v insolvenčním rejstříku.

Má-li návrh dlužníků vady, vyzve soud dlužníky k odstranění vad návrhu a stanoví jim lhůtu, ve které mají být tyto vady odstraněny. Tato lhůta bývá obvykle sedmi denní. Odstraní-li navrhovatelé dlužníci vady návrhu, soud rozhodne usnesením, jak bylo výše uvedeno dle přecházejícího odstavce. Nejsou-li vady odstraněny, soud řízení zastaví.

4.3 Příklad

V bakalářské práci je vyhodnoceno povolení oddlužení manželů Jiřího Hromady a Pavly Hromadové pod spisovou značkou KSOS 36 INS 16039/2014, kteří podali

insolvenční návrh spojený se společným návrhem manželů na povolení oddlužení. Důvodem předlužení manželů Hromadových byly jejich podnikatelské aktivity, kdy oba manželé podnikali, jako fyzické osoby v oboru pekařství a vytvářeli i pracovní místa. Z důvodu rozšíření obchodních řetězců v našem regionu došlo k situaci, že jejich podnikatelské aktivity přestaly být konkurence schopné a i z důvodu špatné platební morálky odběratelů, dlouhé době splatnosti faktur a ostatních nákladů nebyli tedy schopni dostát svým splatným závazkům a zadlužili celou svoji rodinu tak, že jediným řešením bylo podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení.

Z důvodu, že se jednalo o manželé podnikatelé fyzické osoby bylo jedinou možností řešení úpadku dlužníků konkurzní řízení. Toto konkurzní řízení bylo vedeno u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. KSOS 14 INS 1525 / 2008, KSOS 14 INS 1527/ 2008 a řízení bylo ukončeno rozvrhovým usnesením. Vzhledem k tomu, že i po skončení konkurzního řízení nebyly vypořádány všechny pohledávky přihlášených věřitelů, bylo na dlužnících manželích Jiřím a Pavlou Hromadových, aby tuto svoji zadluženost dále řešili.

Vzhledem k tomu, že dlužníci nebyli schopni ze svých příjmů hradit všem věřitelům žádné měsíční splátky mimo ty, které byly strhávány exekučně přímo ze mzdy, byli tedy v úpadku, přičemž všechn majetek jim byl zpeněžen již v předcházejícím insolvenčním řízením – konkurzem. Nezbylo tedy těmto manželům, než podat společný návrh manželů na povolení oddlužení.

Oba z manželů doložili, že jsou ze svých příjmů schopni splácet své společné závazky a zaplatit nejméně 30 % těchto závazků za dobu 60 měsíců plus náklady a odměnu insolvenčního správce. Návrh byl podán manžely dne 7.6. 2014 a řízení bylo zahájeno 11. 6. 2014 pod sp. zn. KSOS 36 INS 16039/2014. Přezkumné jednání a schůze věřitelů se konala u Krajského soudu v Ostravě dne 26. 10.2014.

Do řízení se přihlásilo 5 věřitelů se sedmi pohledávkami. Soud dlužníkům schválil oddlužení plněním splátkového kalendáře a dlužníci dosud oddlužení řádně plní. V tomto konkrétním případě je v příloze zveřejněn insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení, vyhláška o zahájení insolvenčního řízení, opatření soudu, určení osoby insolvenčního správce, usnesení o úpadku spojené s povolením oddlužení, dále dokumenty v řízení po úpadku, jedná se o oznámení insolvenčního správce, zprávu insolvenčního správce, soupis majetkové podstaty, seznam přihlášených pohledávek,

protokol z přezkumného jednání, usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře. Jako příloha taktéž vložena excelová tabulka, zpráva insolvenčního správce o stavu řízení a plnění dlužníků.

Z podaného návrhu ve kterém manželé uvádějí celkovou výši svých závazků ve výši 1 207 916 Kč. Přičemž se jedná o zbytkové závazky, které nebyly uspokojeny v rámci konkurzního řízení. Hodnota 30-ti % všech těchto nezajištěných závazků činí 362 375 Kč a náklady a odměna insolvenčního správce činí částku 98 040 Kč, to je celkem částka ve výši 460 415 Kč. Po dobu 60 měsíců by manželé Hromadovi, měli plnit do společného oddlužení manželů nejméně částku ve výši 7 674 Kč. Z doložených čistých příjmů tj. z čistého příjmu Jiřího Hromady ve výši 21 512 Kč lze do společného oddlužení použít částku 10 681 Kč. Z čistého příjmu manželky Pavly Hromadové ve výši 11 130 Kč lze do oddlužení použít částku ve výši 2 262 Kč. Celková částka, jakou mohou takto manželé použít do oddlužení činí 12 943 Kč, čímž by, bylo možno za dobu 60 měsíců zaplatit do oddlužení 776 580 Kč což činí 56, 17 % uspokojení nezajištěných věřitelů v rámci společného oddlužení manželů. Společné oddlužení manželů stále probíhá.

Pokud oba manželé dlužníci Hromadovi dodrží splátkový kalendář a po dobu 60-ti měsíců budou plnit předpokládané uspokojení nezajištěných věřitelů a uhradí alespoň 30 % těmto věřitelům, budou soudem v roce 2019 osvobozeni od zbytku svých závazků a jejich zadlužení bude zcela vyřešeno.

Tento konkrétní příklad ukazuje, že „osobní bankrot“ – společné oddlužení manželů je reálnou ne však snadnou, ale právně čistou a smysluplnou cestou řešení předlužení manželů v domácnosti.

Jako protipol tohoto případu, kdy manželé Hromadovi podali společný návrh na oddlužení manželů, je uváděn příklad manželů Renáty Holčákové a Ing. Stanislava Holčáka, kteří podali insolvenční návrh odděleně, a každý z manželů řeší svoje předlužení samostatně podaným návrhem. Oddlužení Ing. Stanislava Holčáka je vedeno pod sp. zn. KSOS 14 INS 13968/2014 a oddlužení jeho manželky Renáty Holčákové je vedeno pod sp. zn. KSOS 14 INS 597/2014 . Obě řízení jsou vedena u Krajského soudu v Ostravě. Manželé podali návrhy odděleně a nepožádali o společné oddlužení manželů. Řízení p. Holčákové bylo zahájeno 26. 3. 2014 a řízení Ing. Holčáka bylo zahájeno 14. 8. 2014 oddlužení je řešeno samostatně a každý z dlužníků má i svého insolvenčního správce.

Do řízení pí. Holčákové se přihlásilo celkem osm věřitelů s celkovou přihlášenou výší pohledávek nezajištěných věřitelů 410 870,08 Kč. Dále se přihlásil do řízení zajištěný věřitel, který přihlásil svoji pohledávku ve výši 1 084 881, 43 Kč. Zajištěná pohledávka bude v tomto řízení uspokojena z prodeje předmětu zajištění a nezajištění věřitelé budou uspokojeni ve splátkovém kalendáři a to tak, že nejméně těmto věřitelům bude muset dlužnice pí. Holčáková zaplatit ze svých příjmů nejméně 30 % z částky 410 870, 08 Kč, což představuje částku ve výši 123 231,024 Kč plus náklady a odměnu insolvenčního správce ve výši 65 340 to se rovná 188 601, 024 Kč ve lhůtě 60 měsíců.

Do řízení pana Ing. Holčáka se přihlásilo celkem 26 věřitelů s celkovou přihlášenou výší pohledávek nezajištěných věřitelů 1 944 923,98 Kč. Insolvenční správce uznal nezajištěné pohledávky věřitelů ve výši 1 923 118,98 Kč. Do řízení se dále přihlásil jeden zajištěný věřitel, se svou zajištěnou pohledávkou ve výši 1 113 809,51 Kč. Tuto pohledávku insolvenční správkyně uznala pouze do výše 570 612,41 Kč. Zajištěná pohledávka zjištěná insolvenční správkyní bude v tomto řízení uspokojena z prodeje předmětu zajištění. Nezajištění věřitelé budou uspokojeni ve splátkovém kalendáři a to tak, že těmto věřitelům bude muset, dlužník pan Ing. Holčák zaplatit ze svých příjmů nejméně 30 % z částky 1 923 118,98 Kč, což představuje částku ve výši 576 935,69 Kč plus náklady a odměnu insolvenčního správce ve výši 65 340 Kč to se rovná 642 275,69 Kč ve lhůtě 60 měsíců.

Manželé zaplatí každý ve svém oddlužení tak, že dlužnice pí. Holčáková zaplatí ve lhůtě 60-ti měsíců nejméně částku ve výši 188 601,024 Kč. Dlužník pan Ing. Holčák zaplatí ve lhůtě 60 měsíců nejméně částku ve výši 642 275,69 Kč. Oba manželé takto zaplatí z důvodu podání oddělených návrhů nejméně částku ve výši 830 876,71 Kč.

V případě, že by manželé podali návrh na společné oddlužení manželů a nezajištění věřitelé by se do společného oddlužení manželů přihlásili se stejnými nároky tak, jako se přihlásili do jednotlivých samostatných řízení, činila by celková výše pohledávek nezajištěných věřitelů společnou částku obou manželů ve výši 2 333 989,06 Kč. Z této částky by oba dlužníci v případě společného oddlužení manželů byli povinni uhradit 30 % což je částka ve výši 700 196,71 Kč plus náklady odměnu insolvenčního správce 98 040 Kč což činí 798 236,71 Kč. Ve společném oddlužení by oba manželé ze svých společných příjmů zaplatili částku do oddlužení nezajištěným věřitelům nižší o 32 639, 99 Kč.

Porovnání těchto dvou příkladů jednoznačně deklaruje výhodu společného oddlužení manželů.

4.4 Vyhodnocení efektivnosti řešení

V posledních letech se ukazuje, že oblíbenost osobních bankrotů, následně řešených právě způsobem oddlužení narůstá. Stát, zde nastavil zajímavou alternativu řešení problému. Vysoká zadluženost domácností není jev, který by stagnoval právě naopak. Jak již bylo uvedeno, lidé potažmo domácnosti se stále častěji dostávají do dluhových spirál. Řešení jejich finanční situace nabídl stát zavedením toho poměrně nového systému.

Dle zjištění můžeme uvést, že se jedná o systém, který se podařilo úspěšně aplikovat na problematiku zadlužených domácností potažmo manželů. Toto specifikum umožnit manželům společné oddlužení nese několik pozitiv.

Díky této možnosti vést oddlužení manželů společně, dokážou manželé efektivněji uspokojit své věřitele, což by se v případě bylo-li by oddlužení vedeno rozděleně, nemuselo podařit. Dále je menší pravděpodobnost, že by u společného oddlužení manželů mohlo dojít k neschopnosti splatit částku nutnou k uspokojení. Spíše naopak se objevuje příznivý dopad, že právě manželé jsou schopni společně plnit uspokojení na více než 30 %. To je také další, pozitivní aspekt této formy řešení uspokojení věřitelů. Manželé podávají pouze jeden návrh a tím se i jim celý koloběh řízení zjednodušil.

Jelikož ještě žádné z řízení manželů nebylo ukončeno, lze těžko odhadovat jejich úspěšnost. Z problematiky se dá odvozovat, že se jedná ze strany státu o zdařilý krok k racionálnímu řešení oddlužení zadlužených domácností.

5. Závěr

Bakalářská práce se zabývá problematikou zadlužování domácností a jejího řešení. Cíl práce byl zaměřen na problematiku zadlužování, zejména zadlužování manželů a domácností v ČR. Práce rozebírá reálné důvody a okolnosti, které jsou příčinou zadlužování domácností. Poukazuje na ekonomické a sociální dopady zadlužování manželů a zabývá se problematikou způsobu řešení předlužení. Vyhodnocuje možnosti řešení problematiky předlužení a nachází možnost společného oddlužení manželů, jako reálného východiska předlužení, čímž je naplněn cíl bakalářské práce.

Úvodní část práce se zabývá základní charakteristikou insolvenčního řízení, historií úpadevého práva, vymezením základních pojmů, subjektů a účastníků insolvenčního řízení. V té to části je dále rozvedena problematika a postup spojený se zahájením insolvenčního řízení projednání úpadku a rozhodnutí o něm dále vedení agendy, které je obohaceno průzkumem názorů insolvenčních správců.

Další část bakalářské práce se zabývá hlavními příčinami zadlužování domácností. Jejimi sociálními a ekonomickými dopady. V této části jsou rozebírány i možnosti řešení a vyhodnocování jednotlivých možností a způsobu řešení předlužených domácností. Závěrečná část bakalářské práce vyhodnocuje, jako nejracionálnější řešení předlužení domácností společným oddlužením manželů v rámci podaného návrhu na insolvenční řízení. Je zde popsán postup podání návrhu a úkony spojené se zahájením insolvenčního řízení. Konkrétními případy v této části je demonstrována rozdílnost při podání návrhu manželů společně a v druhém případě, kdy je podán návrh každým z manželů samostatně.

Popisuje příčiny a ekonomické dopady, které vedou k zadlužování českých domácností. Rozebírá způsoby řešení, jak z těchto tíživých životních situací nalézt východisko. Přesto, že se mnohým lidem, kteří se dostali do tíživé životní situace, zdá být ona životní situace bezvýchodná má i tato situace svá řešení.

Důležité je nepropadat panice, a zamyslet se jaké řešení, je pro danou situaci nejvhodnější. V roce 2006 byl přijat zákon číslo 182/ 2006 Sb. O úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) a tento zákon řeší i problematiku osobních bankrotů

fyzických osob oddlužením. Práce charakterizuje insolvenční řízení, institut oddlužení a zejména jeho novelizaci, která vešla v platnost v roce 2014, kdy se do zákona dostalo i řešení předlužení společným oddlužením manželů. Tato právní úprava, dává možnost zadluženým domácnostem manželů, dosáhnout společnými příjmy vyřešení komplexně jejich předlužení.

Je velmi znepokojující, jak jsou lidé málo zodpovědní a jak neuváženě přistupují na různé byt' lákavé nabídky různých finančních půjček, aniž by vlastně tyto půjčky nutně pro svůj život potřebovali. Většina osob, které uzavírají smlouvy o poskytování finančních prostředků si tyto smlouvy velmi často ani neprostudují a neseznámí se s lákavými nabídkami na rychle poskytnutí peněžních prostředků a pak jsou překvapení z výší poplatků, úroků či smluvních pokut v případě, když nejsou schopni svých uzavřených závazků dostát. Často také přestávají být dlužníci aktivní a myslí si, že se věc vyřeší sama případně, že ji vyřeší někdo jiný. Tato skutečnost většinou přináší pouze další komplikace a výrazně zužuje možnosti řešení závazku dlužníka. V bakalářské práci je vyhodnocen, jako nejracionálnější způsob řešení manželů v domácnosti způsob řešením společného oddlužení manželů.

Dokážou-li manželé podat návrh na společné oddlužení, lze předpokládat, že pokud budou svědomitě přistupovat ke svým povinnostem v rámci insolvenčního řízení, a splní zákonem stanovené podmínky, budou v určené době 60-ti měsíců po splnění oddlužení a jejich situace bude vyřešena. Na rozdíl od jiných způsobů řešení svých závazků, jako jsou například splátkový kalendář nebo konsolidace půjček je řešení závazku nejisté, neboť při těchto možnostech není zastaveno úročení závazků dlužníků a stále jim taktéž může hrozit nařízení exekuce. Exekuce však není způsobem komplexního řešení dlužnických závazků.

Proto se v příkladu a celou bakalářskou práci prolíná postup při řešení předlužení manželů v rámci insolvenčního řízení, jako jediný optimistický postup s reálným řešením dluhové situace manželů. Na druhé straně je však potřeba upozornit, že na povolení oddlužení neexistuje právní nárok. Konečné rozhodnutí o řešení úpadku je vždy v kompetenci soudu a konkrétního soudce. Jedná se o složitý proces a s ohledem na účinnost novely, kterým bylo společné oddlužení manželů uzákoněno, neuplynula k dnešnímu dni doba, kterým bylo společné oddlužení manželů v řádném 5 letém období ukončeno. Lze tedy pouze předpokládat, že zodpovědným přístupem a

odpovědností dlužníků manželů, kteří takto požádali o povolení společného oddlužení manželů a toto jim bylo soudem povoleno bude dosaženo účelu a po splnění oddlužení budou soudy vydávat rozhodnutí o prominutí zbytku dluhu, čímž budou manželé od svých dluhů osvobozeni a vyřeší tak předlužení svých domácností. Práce může být použita, jako příručka pro manžele ohrožené „osobním bankrotem“.

Seznam použité literatury

Knihy:

BŘEZINOVÁ, Hana. *Ekonomické aspekty insolvenčního zákona: účetnictví jako základní zdroj informací pro insolvenční řízení*. 1. vyd. Praha: Ivana Hexnerová - Bova Polygon, 2009, 196 s. ISBN 9788072731596.

HANOUSKOVÁ, Miloslava, Šárka KOUBOVÁ a Ladislav NĚMEČEK. *Praktický průvodce návrhem na povolení oddlužení*. České Budějovice: Občanská poradna při Jihočeské rozvojové, 2010, 42 s. ISBN 978-80-254-8509-5.

Finanční gramotnost jako prevence předlužení občana. V Praze: Oeconomica, 2010, 1 CD-ROM. ISBN 9788024516332.

Insolvenční zákon: *Insolvenční správci : zákony 2014*: redakční uzávěrka 1.10.2013. Ostrava: Sagit, [2013], 128 s. ÚZ. ISBN 978-80-7488-003-2.

Insolvenční zákon 2015: *upravená důvodová zpráva, insolvenční správci, jednací řád*. [Praha: Idolo, 2014], 190 s. ISBN 978-80-905660-1-9.

KOZÁK, Jan, Petr BUDÍN a Lukáš PACHL. *Insolvenční právo, aneb, Osobní bankroty začínají*. 1. vyd. Brno: Rašínova vysoká škola, 2008, 298 s. ISBN 9788087001103.

LANDA, Martin. *Ekonomika insolvenčního řízení*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009, 426 s. Ekonomie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-031-6.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro ne právníky*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2011, 440 s. Praktická právnícká příručka. ISBN 978-80-7201-862-8.

REINHART, Carmen M a Kenneth S ROGOFF. *Tentokrát je to jinak: osm století finanční pošetilosti*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: Argo, 2013, 349 s. Zip (Argo: Dokořán). ISBN 978-80-7363-537-4.

RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008, 471 s. ISBN 978-80-7357-329-4.

VRBKOVÁ, Lucie. *Už nikdy dlužníkem: pro všechny, kteří si půjčili, půjčují a hodlají si půjčit peníze*. 3. vyd. Praha: COFET, 2009, 97 s. ISBN 978-80-904396-0-3.

Internetové zdroje:

Recenze: Jak se orientovat při výběru software pro insolvenčního správce?. [online]. [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: <http://www.kn.cz/clanek/recenze-jak-se-orientovat-pri-vyberu-software-pro-insolvenčního-spravce0>

Finanční gramotnost v ČR: Tisková konference MF a ČNB. [online]. [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/spotrebitel/financni_gramotnost/mereni_fg_tk_20101213/financni_gramotnost_20101213_cnb_svatosova.pdf

Zpracování měsíční agendy oddlužení za 30 sekund.: ČASTO KLADENÉ OTÁZKY. [online]. 2014 [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: <http://www.ir-is.cz/FAQ.aspx>

182/2006 Sb.(insolvenční zákon) § 105

Bankovní a nebankovní půjčka – jaké jsou rozdíly?. [online]. 2013 [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: <http://www.finparada.cz/1517-Bankovni-a-nebankovni-pujcka-Jake-jsou-rozdily.aspx>

Spotřebitelský úvěr. [online]. 2015 [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Spot%C5%99ebitelsk%C3%BD_%C3%BAv%C4%9Br

Hypoteční úvěr. [online]. 2015 [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Hypoteční_úvěr

Charakteristika leasingu: Podstata leasingu. [online]. 2012 [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: <http://www.clfa.cz/index.php?textID=40>

Kurzy.cz: Na bydlení (CELKOVÉ zadlužení domácností (v mil. Kč)) - ekonomika ČNB. [online]. 2015 [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/cnb/ekonomika/celkove-zadluzeni-domacnosti-v-mil-kc/na-bydleni/>

Seznam zkratk

ISIS Informační systém insolvenční správce

IR-IS IR-IS Software insolvenčního správce

Sp. zn Spisová značka

ČR Česká republika

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;

- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);

- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;

- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. 5. 2015

Helena Jurečková

Seznam příloh

1. Návrh na podání oddlužení
2. Vyhláška insolvenčního správce
3. Opatření soudu o určení osoby insolvenčního správce
4. Usnesení o zjištění úpadku a povolení oddlužení
5. Sdělení insolvenčního správce
6. Zpráva insolvenčního správce
7. Soupis majetku
8. Seznam přihlášek
9. Jednotlivé seznamy přihlášených pohledávek
10. Usnesení o schválení oddlužení
11. Zpráva plnění oddlužení – tabulka ZOPO

Přílohy